6) Αθήνα 23.1.86 1

23 Ιανουαρίου 1986

Αγαπητέ μου Χαρίλαε,

Σου γράφω γιατί αυτά που θα σου πω τα θεωρώ σημαντικά και θέλω να διαλέξω προσεχτικά [illegible] τα νοήματα. Ακό-μα και τις λέξεις. [illegible] Είναι ένα θέμα - πρόβλημα που το γνώριζω. Ήρθε σαν να μου τυχαία. Από αφορμή το χθεσινό στο Ριζοσπάστη, σχετικό με τη συνέντευξή μου στον ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ. Ας μη μιλήσουμε για τα τυπικά. Άλλωστε αυτή είναι η συνέντευξη. Πολλοί μου μιλάνε για τις κατά καιρούς συνεντεύξεις μου (Εκτός από εκείνη που έδωσα στο ΤΕΤΑΡΤΟ) και ποιος όρος θα είναι μου. Άλλωστε ένα κείμενο από τη μεριά μας. Εδώ όμως εσύ έδειξες ένα [illegible] ζήτημα ουσίας. Το θέμα Σαρτζετάκη. Θέλω σχήμα να πω όσα μου έγραψε. Η δική μου η γνώμη είναι ότι όπως [illegible] απαντώντας καλύτερα αυτό που το κόμμα λέγοντας [illegible] κυρίως δύο πράγματα: [illegible] <u>Ότι υπάκουσα σαν απόφαση της Κ.Ε.</u> (Αυτό το είπα στη δήλωσή μου και κείνη την εποχή γιατί όπως τότε θυμάσαι ήταν ομιλίες σε Ακρόπολη και η ομιλία μου, μέσα στην οποία <u>έθεσα θέμα αναμφισβήτητης</u> μετριοφροσύνης στον τύπο.) <u>Και [illegible] ότι η αντιπολίτευση του Κόμματος</u> ήταν <u>ορθή</u>. Και σαν συνέπεια. [illegible] Εσύ όπως σίγουρα το <u>θέτεις</u>, [illegible] πολύ σωστά, θέμα ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ. Τι [illegible] έχω [illegible] ν' απαντήσω; Φυσικά ΤΙΠΟΤΕ. Κι αυτό γιατί όταν μπαίνουν μπροστά μας προβλήματα κομματικής πειθαρχίας τα ξεχνάμε όλα και γινόμαστε - κι ο ρομαντισμός που έχουμε - στρατιώτες. Και μάλιστα στη λογική του "γιαννάκη". Φετιχοποιημένοι και φετιχο-κολλημένοι... Αυτή ήταν η πρώτη αντίδρασή μου. [illegible] Σήμερα όμως συνέβηκε αυτό που τιμούσαν τα 60 χρόνια μου. Ήταν τόσο μεγάλος ο σεβασμός τόσος. Επιφα-νείς. [illegible] Και [illegible] όπως [illegible] ήταν φυσικό είδα μια άλλη διάσταση. <u>Της ουσίας</u>. Της πραγματικό-τητας. Για χάρη δύο λόγων πάντα τώρα είκοσι πέντε

χρόνια που επικοινωνώ με το λαό μας. Στις Λαϊκές
Συναυλίες. Και στις μουσικές. Και στην πολιτική.
Αναπτύχθηκε έτσι μια δημόσια σχέση που
σε ορισμένες κρίσιμες στιγμές πήρε κάποιες διαστάσεις.
Το αντιληφθήκατε; Τα ξέρετε πολύ καλά όλα αυτά.
Σ' αυτές όμως τις δημόσιες σχέσεις μου, υπήρχε μια
ιδιομορφία. [illegible] Πολύ σπάνια — εκτός από
την περίοδο των Λαμπράκηδων — εξέφραζα τουλάχιστον
τυπικά τη γνώμη της ηγεσίας του ΚΚΕ. Ακόμα
και της ΕΔΑ. Γιατί; Μα γιατί, τα ξέρετε καλύτερα
από μένα, υπήρχε ένα καθεστώς παράξενο από
αντιλήψεων και σχέσεων μέσα στην παράταξή μας.
Θα σας αναφέρω ένα χαρακτηριστικό — και ακραίο —
παράδειγμα. Όταν πρότεινα σε φίλους να ιδρύσουμε
το ΠΑΜ, εκείνοι μού είπαν ότι θα ρωτήσουν και στείλουμε
σύνδεσμο έξω και κείνοι θα ν' αποφασίσουν και
να μας το ξαναστείλουν να μας πει τι να κάνουμε.
Εγώ διαφώνησα με το επιχείρημα ότι θα
χάσουμε πολύτιμο καιρό. Και ακόμα γιατί η
ίδρυση του ΠΑΜ και οι στόχοι του ήταν ήδη αντι-
κείμενο μέσα στην απόφαση του ΚΚΕ — θα
μου πεις ότι σύστημα υπάρχει. Πάντα, καθιερωμένο
κλπ. Και εγώ σε αυτό: Τι γίνεται με περιπτώσεις
όπως η δική μου; [illegible] Εξηγώ ότι καταλαβαίνεις
ότι αυτή η σχέση μου με την κοινή γνώμη και
ακόμα η θέση μου μέσα στην κοινή γνώμη, το
οποίο κέρδος μου και η όποια πίστωση δίνει
η μαζική αποδοχή μου είναι ένα προϊόν μιας
πολύχρονης πορείας όπου προσωπικότητας [illegible] που
πάντα είχε σα συνέπεια και το αγωνιστή και
του κομμουνιστή. Είναι μια διάσπαση [illegible]

μια υποχρέωση και ένα χρέος να πω τη γνώμη μου
στο λαό μας. Θα μου πεις, αυτό το λέγεις εσύ ο
λαός, η κοινή γνώμη, θέλει τη γνώμη σου; ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Μας τα μετράνε και τρώμε. Δεν υπάρχει
~~ο~~ λαϊκή αποδοκιμασία. Είναι έτσι; Ή δεν είναι έτσι.
Όμως υπάρχει και κάποια ένδειξη χειροπιαστή. Το
ενδιαφέρον του τύπου. Ξένου και ντόπιου. Γιατί ενδια-
φέρονται ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ και ο KOMMOUNIST;
Τα ΝΕΑ και η REVOLUTION; Θα μου
πεις. Αφού είσαι μέλος του κόμματος η γνώμη σου
θα εκφράζει την γνώμη του κόμματος. Σωστό.
Τι γίνεται όμως στην περίπτωση κάποιας αποχρώσεως-
απόψεως, όπως στην περίπτωση πού μας απασχολεί;
~~[illegible]~~ Δεν
αρκείται ούτε μια καταπολέμηση ούτε μια εγωισμό
κι ακόμα πιο πολύ μια όψη. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Πιστεύω στις φυσιολογικές αντιστοι-
χίες και όχι στις επιταχτές. Όταν ένας μετράει
1 10 εκατ. μέσα στη ζωή και μόνο 1 μέσα
στο οποιοδήποτε κόμμα και πιο πολύ στο
δικό μας τότε δεν υπάρχει αντιστοιχία. Και οι
άλλοι μετράει δεν είναι σε ~~[illegible]~~ αναλογική
μεταχείριση ή αναλογικά δικαιώματα. Πρέπει
να υπάρχει ισότητα. Σ' αυτό είμαι ανυποχώρητος.
~~[illegible]~~ Εδώ όμως έχουμε de facto
μια κατάσταση. Βάλαμε ένα καθηγητή των μαθη-
ματικών και ένα μαθητή στην ίδια ΚΟΒΑ.
Σωστό. ~~[illegible]~~ Ανήκουν στο κόμμα
και οι δύο ίσοι. Σωστό. Όμως ανήκουν
στα μαθηματικά; Μπορεί το κόμμα να

τους λέω όχι είναι ίσοι; ~~[illegible]~~
~~Η πολιτική πράξη, υπάρχει για μένα~~
Έτυχε τα γεγονότα να με συνδέσουν με την πολιτική ~~πράξη~~ πιο έντονα στα τελευταία Χρόνια.
~~Δεν μπορώ καθόλου να ισχυρισθώ ότι~~
~~η [illegible]~~ Αυτή η σύνδεση δεν είναι ένα τυχαίο συμβάν. ~~Έχει διαστάσεις [illegible]~~ Έχει χαρακτήρα και διαστάσεις κάθε είδους σε βαθμό που να γειτονεύει φυσιολογικά, οργανικά, αναγκαστικά. Οι αυτοί τα γνωρίζουν όλα αυτά και τις πιο πολλές φορές κατασκευάζουν τη πολιτική τους προσωπικότητα. Το κόμμα, από τη δική του πλευρά, προβάλλει τον αγωνιστή. Σύμφωνα με τις ανάγκες του και τα συμφέροντα του [illegible].
Η δική μου περίπτωση — όπως και πολλές άλλες — ανήκει σε μια τρίτη κατηγορία. Δηλαδή βρέθηκα μέσα από την ίδια την πραγματικότητα. Ο ένας [illegible] ήταν έτσι. Κι ο άλλος αλλιώς. Εγώ [illegible] στη μουσική και δεν τη [illegible]. Με τον Επιτάφιο και τη [illegible] ήρθα σε άμεση σύγκρουση με την Εξουσία. Η αντιμετώπιση που μου έγινε ήταν πολιτική. Έτσι και η δική μου αντίδραση ήταν πολιτική. Καθημερινά στον ημερήσιο τύπο υπήρχαν διαμαρτυρίες, καταγγελίες, δηλώσεις μου, πολιτικού χαρακτήρα, αλλά στις καλλιτεχνικές μου απόψεις. Έτσι έγινα από ~~#~~ [illegible] άμεσος πολιτικός παράγοντας. Έτσι οι φίλοι και ιδιαίτερα η νεολαία ζητούσαν την πολιτική μου γνώμη σε κάθε πρόβλημα. Έτσι η ΕΔΑ με παρακίνησε [illegible] του τύπου και [illegible] της [illegible] το 1963 μου

προτείνει να ιδρυθεί στο Κίνημα Νεολαίας και
στα 1964 με κινητοποίηση με κάνει μέλος
της ηγεσίας ~~και με~~ και βουλευτή. Έτσι και στις
στα 1974 με θεωρείται ισότιμο παρτνερ
την ΕΝΩΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ. – Αργότερα ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ το 1978 μου μηνύσατε με το Γιάννη
το Πεσμ. ότι ~~[illegible]~~ με θεωρείτε
στην ουσία μέλος του ΠΓ. και με ~~[illegible]~~ βουλευτή
~~[illegible]~~ βουλευτικό υποψήφιο. Διευθυντής Αυγής κτλ. κτλ.
Και ενώ αναγνωρίζετε ότι υπήρξα εξαιρετική
πολιτική προσωπικότητα – για να πούμε "καθηγη-
τής" – δεν κάνετε το κόπο να δείτε τι
σημαίνει αυτό, πώς έγινε, πώς λειτουργεί, τι απήχηση
έχει ανάμεσα στο λαό και στο κίνημα μια τέτοια
περίπτωση και με όλο το Κατεστημένο μού
δεν είναι "μαθητής" ~~[illegible]~~ – ισοτιμία, όχι
μόνο ~~[illegible]~~ και μπροστά στο κόμμα – αλλά
ισοτιμία ~~[illegible]~~ μπροστά στον "Επίσημο"
που σας αντιπροσωπεύει μόνο εσείς η ΠΟΛΙΤΙΚΗ.
Δηλαδή όλη αυτή η συνάρτηση πείρας, ~~[illegible]~~
γνώσεων, τρόπου σκέψης κτλ. που με
έκανε να είμαι αυτός που είμαι. Εσύ
κάποιος που αγωνίστηκε με πάθος το ΚΚΕ
θα σας πω ότι δεν το φροντίζετε καθόλου το
κόμμα όταν υπάρχει ~~[illegible]~~ ένας αγωνιστής
σαν και μένα που έχει να σας δώσει
και θέλει να σας δώσει 100 και σεις
παίρνετε μόνο 1.5% όπως σε εκείνο είναι
ένα τάνκερ και σεις με αξιώσατε σαν

1 και με τη 1981.

στη φίλη στα Ιωάννινα και κάνω μανούβρες γύρω από το Σανό μου. Από το 1978 ως σήμερα πέρασαν 7 ολόκληρα χρόνια. Είχατε όλο το καιρό να με γνωρίσετε από κοντά. Να με φιλήσετε. Να με δοκιμάσετε. Και να με αφανίσετε. Για το καλό μου και το φως μας. Γιατί δεν το κάνατε; Μή μου πεις ότι ήμουν καλλιτέχνης και τα γνωρίζω. Να πεις μόνο τι μου πρότεινατε και αρνήθηκα. Τι είναι αυτό θα κάνω και δεν το έκανα — Βέβαια ότι με σας παραδοσιακή σε για το καταστατικό με βοήθησε και για να σας πω και να σας πω ότι είναι αποκλειστικά η θέληση της απέναντι μου πού με υποχρέωσε να πάρω το σκληρό δρόμο της αυτοθυσίας. Να συν-λέγω σου λανθασμένο έστω — δεν γίνεται άλλο. Εφτά χρόνια δεν είναι λίγα. Να μείνω στην Ελλάδα, φυσικά, αυτό δεν θα μας αφήσουν ήσυχα. Ιδιαίτερα τώρα. Όλο και κάτι θα βρίσκουν καθηγητικά για να φροντίσουν της σχέσης μας. Όσο μακρύτερα τόσο καλύτερα. Μή μου ζητάς όπως και μουγγαθώ τελείως μα. Στο καιρό-καιρό υπάρχει όπως και στο σπίτι και σχέση ίσως θάβοντας με το τόπο μας, και το φως μας που θα συμμένει και σε είναι το ανώτατο χρέος του καθενός μας να τη φυλάσσουμε σαν κόρη οφθαλμού. Αν γνωστό

γιατί υπάρχει κόμμα; Για το λαό.
Αν πεις ότι ο λαός υπάρχει για το κόμμα
τότε και έχεις δίκιο, αρχίζει
να πάω να μαζευτώ οριστικά στα θυμαρά-
κια να μην έχω πια γνώμη για τίποτα.
Εννοώ φυσικά καταστάσεις και θέματα που
συνδέονται άμεσα με την ευτυχία και το
μέλλον του λαού μας. Και στα τελευταία χρόνια
είχαμε κάμποσα τέτοια. ~~Κι εγώ δε μίλησα~~
~~για λαό~~, λάθη γίνονται. Είναι φυσικό
και ανθρώπινο. Πώς όμως διορθώνονται; Και
για να τελειώσω όπως άρχισα. Τι
γίνεται με το θέμα Σαρτζετάκη; θυμάσαι
τι σου έλεγα σε Χαλάνδρι και στη Γερμανία;
Και για την αναλογική και για τη μεθόδευση
και για την αυτοδύναμη και για το άλλο;
Είχα δίκιο; ~~Και πώς εγώ είμαι "μαθητής"~~
~~θα πεισθώ ότι αυτό το δίκιο θα~~
+ Αυτό είναι το πρόβλημα, και όχι ό,τι
είπα μια μικρή μου λέξη στον ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ.
Γιατί το καταστατικό δεν αρκεί να
λειτουργεί μονόπλευρα. Και μόνο σε θέματα
τύπων. Αλλά κυρίως σε θέματα ουσίας.
Και όπως ξέρεις τέτοια θέματα ουσίας
υπήρξαν αρκετά. Όπως στα είκοσι
χρόνια δεν έστειλε ούτε μια φορά και
λειτουργεί το καταστατικό όταν μια
αποφάσεις διακινούνται έτσι και αλλιώς.

και ο καιρός περνάει. Οι ευκαιρίες χάνονται
η μία μετά την άλλη. Θα μένουμε όλο
και πιο πίσω από τα πράγματα. Χάνουμε
σε σωστή και σε ποσοστό. Το μέλλον
γίνεται όλο και πιο σκοτεινό. Αυτά είναι
με τα θέματα της ουσίας. Αλλά θα ήθελα
να δω πώς το γίνεται το ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ
σε σχέση με κάποιον που με αρόσχημα
κάποιο "προπαγανδιστικό αφιέρωμα"
του Βάρναλη της Λαρδαμίτσας. Κι αυτό αγα-
πούσε με Χατζιδάκι όπως ξέρεις δεν το
πέτυχαν ένα δίσκο και οι χειρότεροι εχθροί
μας. Ίσως μάλιστα αυτοί με αντιμετώπισαν
με μίσος και έχθρα. Ενώ η φιλία
και η αγάπη... θύμα της αγάπης — κυρίως
για ξένους ή λοιπούς. Δεν το μετανοιώνω. Θέλω
όμως και σύ να με νοιώσεις. Μπήκα στον
τεχνικό εδώ στη μνήμη μου. Για ένα παιδί
θα σε ευχαριστήσω, ειλικρινά. Για του
παραπλήσιο μου, του πολιτικού, μου έδωσες μία
μοναδική ευκαιρία — νοσταλγώ με τη μουσική
ευγενικής σήμερα. Δεν θα έγραφα σε αυτά
αλλά όπως θα το μπορούσα με το κοινό.
Αν τολμήσω μάλιστα τότε σε μεγάλο
ευχαριστώ.

Με εκτίμηση και ευγνωμοσύνη χαιρετώ
ο φίλος σου
[illegible]

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Ἀθήνα 29. 1. 86

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΑΠΟ ΒΟΥΛΕΥΤΗ

Πρὸς τὴν Κ.Ε. τοῦ ΚΚΕ

Ἀγαπητοί Σύντροφοι,

Ὅπως γνωρίζετε, πέρσυ, τὴν ἴδια ἐποχή σᾶς εἶχα ὑποβάλει τὴν παραίτησή μου ἀπὸ τὴ θέση τοῦ βουλευτῆ πού δὲν ἔγινε δεκτή. Εἶχα ἀποφασίσει νὰ μὴ βάλω ὑποψηφιότητα στὶς ἐπόμενες ἐκλογές. Ὅμως βρέθηκαν ἔτσι τὰ πράγματα πού ἡ ἐκλογική μάχη τοῦ Ἰουνίου ἦταν πράγματι τόσο σημαντική ὥστε ἡ μὴ συμμετοχή μου σ' αὐτή, θὰ ἦταν λιποταξία. Ἔτσι ξαναβρέθηκα βουλευτής.

Ἀπὸ τότε πέρασε μισός χρόνος καὶ ἡ συμβολή μου στὸ πόστο αὐτό μετὰ βίας πλησιάζει τὸ μηδέν. Ὅπως καὶ γενικότερα — ἂν ἐξαιρέσει κανείς τὴν «ἀκτινοβολία» — ἡ δουλειά μου σὰν βουλευτής, εἶναι ἀνύπαρκτη. Εἶναι φυσικό αὐτή ἡ κατάσταση νὰ γεννᾶ προβλήματα κυρίως στὸ Κόμμα ἀλλὰ καί σὲ μένα.

Ὅπως εἶναι φυσικό ἔψαξα νὰ βρῶ τὶς αἰτίες. Ἡ κυριότερη εἶναι ἡ ἀδυναμία μου νὰ ἐμπνευσθῶ καὶ νὰ κινητοποιηθῶ — σὰν βουλευτής — ἀπὸ τὴν τακτική μας ἀπέναντι στὴ σημερινή πολιτική καί πολιτιστική κατάσταση. Ἔχω κι ἐγὼ ἕνα μερίδιο εὐθύνης γι' αὐτό, σὲ βαθμό πού δὲν συμβάλλω μὲ τὸν προβληματισμό μου. Ὅμως καί ὅταν τὸ κάνω οἱ διαδικασίες δὲν ἐπιτρέπουν οἱ σκέψεις καί προτάσεις μου νὰ γίνουν ἀντικείμενο συζητήσης ~~προβληματισμοῦ~~. μέριμνας.

Ἐπιτρέπεται ἀκόμα καί τὸ ἐνδεχόμενο νὰ ἔχω ξεπεραστεῖ ἀπὸ τὴ σημερινή κατάσταση ὥστε νὰ μὴν μπορῶ νὰ συλλάβω καί ἑρμηνεύσω σωστά τὶς ἐξελίξεις.

Πάντως γιὰ τὸν α΄ ἢ β΄ λόγο θεωρῶ ἐπιζήμιο γιὰ τὸ Κόμμα καί ἀπαράδεκτο γιὰ μένα νὰ κατέχω ἕνα τόσο σπουδαῖο πολιτικό πόστο καί οὐσιαστικά νὰ τὸ ἀχρηστεύω.

Προσπάθησα ὅλον αὐτό τὸν καιρό νὰ προσαρμοσθῶ. Τελικά κατάλαβα ὅτι οἱ διαφορετικές ἐκτιμήσεις μου σὲ μιὰ σειρά βασικῶν

καταστάσεις — αίτια και αποτελέσματα — και επομένως αντιμετώπισή τους, είναι τόσο βαθειές, που δεν υπάρχει τρόπος θεραπείας με εσωκομματικά κριτήρια.

Τον περασμένο Ιούλιο σας έθεσα υπόψη τρία πολυσέλιδα κείμενα με ολοκληρωμένη την άποψη και σκέψη που σ' ένα βαθμό δείχνουν της δικής μου εκτιμήσεις και προτάσεις για λύσεις. Δεν είναι όμως μόνο η θεωρητική και κατ' ανάγκη στατική αντιμετώπιση που με αφορά, όσο η δυναμική καθημερινή τρέχουσα ανάλυση και αντιμετώπιση καταστάσεων και γεγονότων που δημιουργεί αυτό που λέμε «Δύναμη» και «Εικόνα του Κόμματος» μέσα στο λαό.

Όπως σας είπα υπάρχουν μια σειρά ζητήματα και επιλογές που όχι μόνο δεν με πείθουν, δεν με εκφράζουν και δεν με κινητοποιούν στη βουλευτή του Κόμματος, αλλά θα έλεγα ότι οι ηγετικές αποφάσεις με βρίσκουν αντίθετο.

Αυτό για μένα σημαίνει ότι είναι πολύ πιο φυσικό και ορθό να παραιτηθώ με αξιοπρέπεια τον ανώτερο βαθμό ευθύνης, σ' αυτό το επίπεδο της όποιας άποψής μου. Στο επίπεδο του βουλευτή είμαι υποχρεωμένος να υπηρετώ σε εθνικό επίπεδο και [illegible] καινούρια ερεθίσματα σε μια πολιτική και ιδεολογική κομματική προσωπικότητα [illegible] για αυτό όπως δεν είμαι υπεύθυνος και που όπως είπα πολύ συχνά δεν με πείθει.

Για τους λόγους αυτούς, αγαπητοί σύντροφοι, σας υποβάλλω την παραίτησή μου και σας παρακαλώ θερμότατα να γίνει αποδεκτή.

Με τα χαιρετισμούς

Παραίτηση

29.1.86 7
Αθήνα

Αγαπητοί Σύντροφοι,

Όπως γνωρίζετε πέρσι, στην ίδια εποχή, σας είχα υποβάλει την παραίτησή μου από τη θέση του βουλευτή που δεν είχε [illegible]. Είχα αποφασίσει να μη βάλω υποψηφιότητα στις επόμενες εκλογές. Όπως ήρθαν όμως τα πράγματα που η εκλογική μάχη του Ιουνίου ήταν πράγματα τόσο σημαντική, ώστε η μη συμμετοχή μου ίσως θα ήταν λιποταξία. Έτσι ξαναβγήκα βουλευτής. Από τότε πέρασαν μερικοί χρόνοι και η συμβολή μου σε αυτό το πόστο μπορεί [illegible] πλησιάζει το μηδέν. Όπως και γενικότερα — σε [illegible] καιρό από "αποχώρηση" — η θέση μου στη βουλευτική είναι ανύπαρκτη. Είναι φυσικό αυτή η κατάσταση να γεννά προβλήματα κυρίως στο Κόμμα, αλλά και σε μένα. Όπως είναι φυσικό ήθελα να βρω τις αιτίες. Υπάρχουν πολλές, όμως η κυριότερη είναι η αδυναμία μου να επανέλθω και να κινητοποιηθώ από την τακτική μας απέναντι στην τωρινή πολιτική και κοινωνική κατάσταση. Έχω κι εγώ ένα μερίδιο ευθύνης γιατί, σε βαθμό που είτε δεν συμβάλλω με τον προβληματισμό μου είτε, και όταν το κάνω, φαίνεται ότι οι διαπιστώσεις δεν επιτρέπουν οι άλλες [illegible] και προτάσεις μου να γίνουν αντικείμενο συλλογικού προβληματισμού. Σκέπτομαι ακόμα και το ενδεχόμενο να έχω ξεπεραστεί από την τωρινή κατάσταση, ώστε να μην μπορώ να συμβάλλω στις τωρινές εξελίξεις. Παίρνω

για ό,τι σκοπεύω να γράψω θεωρώ επιβάλλεται γιά
το Κόμμα και ειλικρινής γιά μένα νά καταγράψω
ένα τόσο σπουδαίο πολιτικό ζήτημα και ουσιαστικά
να το αντιμετωπίσω. Προσπάθησα όλον αυτό τον
καιρό νά προσαρμοστώ. Τελικά κατάλαβα ότι οι
δ~~[illegible]~~ εκτιμήσεις μου, οι όσο αφορά βασικές
καταστάσεις — αίτια και αποτελέσματα — και
ο τρόπος αντιμετώπισής της είναι τόσο βαθειά
πού δεν υπάρχει ~~τρόπος~~ θεραπεία με επιφανεια-
κά μπαλώματα. ~~[illegible]~~ Τον περασμένο Ιούλιο
στη έδωσα υπόψη ~~[illegible]~~ τρία συνοπτικά κείμενα
με ορισμένες μου σκέψεις, που σε ένα βαθμό
δείχνουν τις βασικές μου εκτιμήσεις και προτάσεις
για λύσεις. Δεν είναι όμως μόνο η θεωρητική
και κατ' ανάγκη στατική αντιμετώπιση πού μετρά
εδώ η δυναμική καθημερινή τρέχουσα αντιμετώπιση
καταστάσεων και γεγονότων, που ~~και οι γνώμες μου~~
δημιουργεί αυτό πού λέμε "στη δουλειά" και που
διαμορφώνει την εικόνα του κόμματος μέσα στο
λαό. Όπως σας είπα ~~[illegible]~~ υπάρχουν μια σειρά
ζητήματα και επιλογές που όχι μόνο δεν με
~~[illegible]~~ πείθουν, δεν με εκφράζουν και δεν με
κινητοποιούν, στη δουλειά του κόμματος, αλλά θα
έλεγα σε ορισμένες περιπτώσεις με βρίσκουν
αντίθετο. Αυτό γιά μένα σημαίνει ότι είναι πολύ
πιο φυσικό και ορθό ~~[illegible]~~ νά παραιτηθώ με
αυτή ιδιότητα του ανώτατου μέλους, επιλέγοντας ώστε
τη λύση της δικής μου αντίληψης μου. Στο μέλλον
τη δουλειά είμαι υποχρεωμένος νά εφαρμόζω
και νά υπερασπίζομαι σε εθνική κλίμακα
και σαν ηγετική ~~[illegible]~~ κομματική προσωπικότητα

μιά απογοητευτική από όλους είπα ~~[illegible]~~ αυτό σχεδόν δεν με πείθει. Για τη γνώμη αυτή ~~και κυρίως~~ ~~Ερασί ενδιαφερόμενος~~ ~~υπάρχουν και θα~~ ~~υποβάλω σα~~ ~~σας~~ σας υποβάλω την παραίτησή μου και σας παρακαλώ θερμότατα, να ~~σας [illegible]~~ ~~αποδεχθεί~~ γίνει αποδεχτή. ~~Εξακολουθώ~~ ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ Μ Ι Κ Η Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Α Κ Η

Κολωνία 21 Μάη   1986

Απαντώντας σε ερωτήσεις δημοσιογράφων στη διάρκεια συνέντευξης τύπου σήμερα στην Κολωνία, ο Μίκης Θεοδωράκης είπε -ανάμεσα στα αλλα,και τα εξής:

ΓΙΑ ΤΟ ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ:

"Το πιο σημαντικό γεγονός σήμερα ειναι η τραγωδία του Τσέρνομπιλ, που αποδεικνύει οτι δεν υπάρχει 100% ασφάλεια απο την ειρηνική εκμετάλλευση της πυρηνικής ενέργειας.

Γιατί πιστεύω οτι η Σοβιετική Ενωση, εξαιρετικά προσεκτική,θάλεγα σχολαστική σε παρόμοια θέματα, θάπρεπε νάχε πάρει ολα τα απαιτούμενα μέτρα. Τότε πώς συνέβη αυτο που συνέβη; Και ομως, συνέβη. Και αυτο ειναι που μας ενδιαφέρει εμάς.

Ιδιαίτερα μετά το Τσέρνομπιλ, πιστεύω οτι σε κάθε χώρα θα πρέπει να αποφασίσουν ελεύθερα οι λαοί, με ειδικό δημοψήφισμα, αν ειναι υπερ ή κατα οποιασδήποτε χρήσης της πυρηνικής ενέργειας. Πρώτα φυσικά για πολεμικούς σκοπούς και δεύτερο για ειρηνικούς.

Ας αρχίσει το δημοψήφισμα απο την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ας δώσουμε πρώτοι εμείς το παράδειγμα - αν φυσικά πιστεύουμε πραγματικά στη δημοκρατία και τη λαϊκή κυριαρχία.

ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΑΞΙΩΜΑ:

"Ουσιαστικά εχω παραιτηθεί απο βουλευτής. Μένει η τυπική πράξη, που δεν θαργήσει."

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Πιστεύω οτι και στην Ελλάδα, καθώς και αλλού, εχει εγκαθιδρυθεί αυτό που ονομάζω " πυραμίδα εξουσίας". Ενα σύστημα κυβερνητικό, κρατικό,περίπλοκο,μεσα στο οποίο δεν γίνεται ουσιαστική διάκριση μεταξύ κυβέρνησης, αντιπολίτευσης και αλλων κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων.

Θεωρώ οτι εχω αρκετή δύναμη ωστε να πάρω τις αποστάσεις που νομίζω οτι ειναι απαραίτητες προκειμένου να εξασφαλίσω την ελευθερία της σκέψης, της δημιουργίας και της δράσης μου."

ΚΟΛΩΝΙΑ 21 ΜΑΗ 1986

Τό πιό σημαντικό γεγονός είναι ἡ [illegible] στή Τσεχοσλοβακία
Πού αποδεικνύει ότι δέν υπάρχει 100% ασφάλεια
από τό ~~[illegible]~~ [illegible] επέμβαση στή σημερινή εποχή,
Ποτέ πίστευα ότι οἱ Σοβιετικοί [illegible] προσεχτικοί,
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] στή Πράγα. Θά [illegible]
θά ~~[illegible]~~ έπρεπε νά είχαν πάρει όλα τά [illegible]
μέτρα. Τώρα τί συμβαίνει; Καί όμως συμβαίνει.
Αυτό είναι τό ενδιαφέρον γιά μας.
~~Ο~~ [illegible] [illegible] σ' Τσεχοσλοβάκια πιστεύω ότι
οἱ κάθε χώρα θά [illegible] νά ασφαλίσουν
ελεύθερα οἱ λαοί, ~~[illegible]~~ μέ [illegible] [illegible]
[illegible] είναι [illegible] ή κάποιο [illegible]
Χρειάζεται στή σημερινή εποχή [illegible], [illegible],
[illegible] καί [illegible] στή ειρήνη.
~~[illegible]~~ Η αρχίζει ο [illegible] από τό
[illegible] Κομμουνιστικό. Η Ρωσία [illegible]
[illegible] τό παράδειγμα. Η [illegible] [illegible]
[illegible] στή Δημοκρατία καί στή [illegible]
[illegible]αρχία.

Συναισθηματικά έχω [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ἡ [illegible] [illegible] τό [illegible] [illegible]

Πιστεύω ότι καί στή Ελλάδα [illegible] κι
~~[illegible]~~ έχει εγκαταλειφθεί ἡ [illegible]
σ' [illegible]. Είναι [illegible] κυβέρνηση
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] τό [illegible]
δέν γίνεται [illegible] [illegible] [illegible]
κυβέρνηση [illegible] [illegible] - [illegible]

ότι έχω αρκετή δύναμη ώστε να ~~[illegible]~~
λάβω της αποστολής που θεωρώ απαραίτητης
αρμοσμένου και εφαρμογισμό στο εξωτερικό
στη συνέχεια, στη βιβλιογραφία και τη δράση του

Τί με πραγματικά γελοιό; είναι η [illegible] στη Τσεχοσλοβακία
Πού αποδεικνύει ότι δεν υπάρχει 100% ασφάλεια
από την ~~[illegible]~~ ειρηνική επικοινωνία στη σημερινή εποχή,
Γιατί πιστεύω ότι οι Σοβιετικοί, εμφανώς προσεχτικοί,
[illegible] σχεδιασμένοι ~~Α~~ [illegible] οι [illegible]. [illegible]
θα ~~[illegible]~~ έπρεπε να έχουν πάρει όλα τα κατάλληλα
μέτρα — Τώρα πώς συνέβη; Και όμως συνέβη.
Αυτό είναι το ενδιαφέρον για μας.
Η [illegible] φησί η Τσεχοσλοβακία πιστεύω ότι
οι καθ' ημέρα θα [illegible] να ασφαλίσουν
ελεύθερα οι λαοί, ~~[illegible]~~ με ειλικρινά διαπραγματευτικά
αν είναι όπως η κατάσταση στη [illegible]
Χείριστη στη σημερινή εποχή μας [illegible], ειρηνική,
τη [illegible] και δεύτερη στη ειρηνική. —
~~Α~~ Αυτό αρχίζει το διαπραγματευτικό από τη
Σοσιαλιστική Κοινότητα. Αυτό [illegible]
ίσως το παράδειγμα. Αν είναι [illegible]
[illegible] στη δημοκρατία και στη [illegible]
[illegible].

Θυσιαστικά έχω παρακολουθεί [illegible]
[illegible] η [illegible] [illegible] τού [illegible] [illegible]

Πιστεύω ότι και στη [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ έχει εμφανισθεί η —[illegible]
στη [illegible]. Είναι [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] οι [illegible]
[illegible] [illegible] σοσιαλιστική [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] — [illegible]

ότι έχω αρκετή δύναμη ώστε να ~~[illegible]~~
λάβω της συνειδήσεως του θανάτου [illegible]
αφοσιωμένος και [illegible] στο [illegible]
στη μνήμη, στη βιογραφία και τη δράση του

ΠΑΡΙΣΙ 23.V.86

Πρὸς τὴν Κ.Ο. τοῦ ΚΚΕ
(Νίκο Καλούδη)

Ἀγαπητέ μου Νίκο,

Πιστεύω ὅτι τόσο ἐσεῖς ὅσο καί ἡ Κ.Ε., θά ἔχετε πειστεῖ, ὅπως κι' ἐγώ, ὅτι ἡ παρατεινόμενη ἀπουσία μου ἀπό τίς ἐργασίες τῆς Βουλῆς, πολύ σύντομα, θά ἀποτελέσει στόχο δίκαιης καταδίκης, τόσο δικῆς μου ὅσο καί τοῦ Κόμματος, ἀπό τήν κοινή γνώμη, μέ σοβαρότερες συνέπειες ἀπό τήν ἴδια τήν παραίτηση. Ἡ αἴσθησή μου εἶναι ὅτι βρισκόμαστε πολύ κοντά στό κρίσιμο ὅριο... Κατόπιν τούτου, γιά νά διευκολύνω τά πράγματα, ἐσωκλείω σχετική ἐπιστολή παραίτησης, πού σᾶς παρακαλῶ νά παραδώσετε προσωπικά τό συντομώτερο στόν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς.

Μέ σ. Χαιρετισμούς

Πρός τόν Πρόεδρο
τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Οἱ ἰδιαίτερες συνθῆκες πού χαρακτηρίζουν τή παροῦσα πολιτική καί κοινωνική ζωή τῆς χώρας, σέ παράλληλο πρός τήν πασιφανή ἀδυναμία μου, λόγω εἰδικῶν συνθηκῶν μέσα καί ἔξω ἀπό τή Βουλή, νά προσφέρω, ἔχουν καταστήσει τήν βουλευτική μου ἰδιότητα ἀνάπηρο, ἄλογο, ἄεργο καί διακοσμητική. Καί ἑπομένως ἀσυμβίβαστη πρός τήν ἀγωνιστική μου ὑπόσταση. Τό ἦθος καί τίς παραδόσεις πού μέ γαλούχησαν.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν, θεωρῶ ὅτι ἡ παραίτησή μου ἀπό τό ἀξίωμα του βουλευτή, καθίσταται ἀναγκαστική.

Σέ σᾶς προσωπικά, κύριε Πρόεδρε, καί πρός τό Σῶμα, ἐκφράζω τή βαθύτατή μου ἐκτίμηση καθώς καί τίς θερμότερές μου εὐχές γιά ἔργο ὠφέλιμο πρός τόν ἑλληνικό λαό.

Μέ κάθε τιμή

Νίκος Σβορώνος

ΠΑΡΙΣΙ 23. Μαΐου 1986

Σχέδιο
επιστολής
προς Κ.Ε.

26. V. 86
Ρώμη

Πρίν από πολλούς μήνες ή μάλλον αρκετά χρόνια έχω προτείνει μέ πληθώρα γραπτών κειμένων πού παραδόθηκαν καί αρχειοθετήθηκαν στό Κ.Ε. πολλές καί ποικίλες σκέψεις – προτάσεις – καί ερωτήματα. Όλα ανεξαιρέτως έμειναν αναπάντητα. Τά σημειώματα αυτά αναφέρονται κυρίως σε τρέχοντα θέματα πολιτικής. Ορισμένα ~~[illegible]~~ έκαναν μνεία καί του προσωπικού μου προβλήματος.
Τό Γενάρη του 1985 υπέβαλα προφορικά καί γραπτά τήν παραίτησή μου από βουλευτής. Γιά νά τήν επαναλάβω τόν επόμενο Γενάρη του 1986. Γιά νά μήν υπάρχει καμμιά αμφιβολία σχετικά μέ τούς λόγους πού μέ ώθησαν σ' αυτή τήν απόφαση στις 28. I. 86 παρέδωσα σημείωμα στό Γ.Γ. της Κ.Ε. ~~[illegible]~~ όπου προσπάθησα νά εξηγήσω τους βαθύτερους λόγους πού μέ υποχρεώνουν νά διαλέξω τό δρόμο της απομάκρυνσης από τήν ενεργό πολιτική καί της αυτοεξορίας: « Είναι ~~ά~~ αποκλειστικά ή στάση σας απέναντί μου πού μέ υποχρεώνει νά ~~σε~~ πάρω τό σκληρό δρόμο της αυτοεξορίας. Νά συνυπάρχω ~~σε~~ σέ διαπροσωπικό επίπεδο δε γίνεται άλλο. Εφτά χρόνια δεν είναι λίγα » Καί πάλι δεν υπήρξε απάντηση.
Τό περασμένο Φεβρουάριο είχα πολύωρη συνομιλία μέ τόν σ. Βασίλη Εφραιμίδη. Τελειώνοντας μού είπε « Κατάλαβα απόλυτα τη σκέψη σου. Όσα λές είναι απολύτως σαφή καί καθαρά. Θά τά μεταφέρω καί θά έχεις σύντομα την υπεύθυνη απάντηση. » Όταν πέρασαν πάνω από 100 ημέρες χωρίς νά έχω ~~[illegible]~~ αυτή τόσο αναμενόμενη απάντηση των υπευθύνων υπέθεσα ότι δύο τινά μπορεί νά συμβαίνουν: Είτε τά όσα πρότεινα δεν αξίζουν καν μιά απάντηση. Είτε η σιωπή είναι κι ~~[illegible]~~ αυτή μέ τόν τρόπο της ένα είδος απάντησης καί μάλιστα σαφώς αρνητικής. Γιά νά μήν αναφερθώ, αυτή τή στιγμή, σέ λεπτομέρειες, ~~[illegible]~~ θά περιοριστώ σέ ένα καί μόνο θέμα. Στό θέμα του βουλευτή.
Καί γιατί μού αδύνατον νά συνεχίσω έστω

Γ όπως ακριβώς κάθε μέλος του Κόμματος

Και γιά μια εβδομάδα — ειδικά έπειτα από τη μέθοδο της ακατανόητης σιωπής ~~[illegible]~~ που όποια επιλέξαν οι υπεύθυνοι σαν μέθοδο συνεννοήσεως μαζί μου — να διασαφηνίζω το ζήτημα αυτό. Διότι, από τη θέση του ο Βουλευτής είναι υποχρεωμένος να εφαρμόζει αυστηρά την ~~[illegible]~~ πολιτική του Κόμματος. Τι γίνεται όμως στην περίπτωση — ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ — όπου και ο ίδιος τυχαίνει να έχει σκέψεις, απόψεις, αντιλήψεις, διαφορές ακόμα και διαφωνίες; Σε ποιό αρμόδιο όργανο και σε ποιο κομματικό επίπεδο ανήκει αυτός ο Βουλευτής — όπως εγώ — μέσα στο όποιο υπεύθυνα θα διατυπώσει θα συζητήσει θα πείσει και θα πεισθεί, για όλα αυτά; Και όμως από το 1981 που εκλέχθηκα οι υπεύθυνοι πίστευαν και ήθελαν από μένα να υπερασπίζομαι και να εφαρμόζω μια πολιτική χωρίς να μου προσφέρουν την ουσιαστική — υπεύθυνη, δηλ. την κομματική — δυνατότητα να εκφράζω επίσημα και υπεύθυνα τις όποιες ιδέες και απόψεις μου σε όργανο αντίστοιχης σημασίας με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει τόσο ο Βουλευτής όσο και ~~[illegible]~~ η πολιτική - κομματική προσωπικότητα ~~[illegible]~~ η προβεβλημένη μέσα στο λαό και το διεθνή χώρο όσο ο υπογράφων. Το ουσιαστικό λοιπόν πρόβλημα δεν είναι η πράξη της παραίτησής μου αλλά το γεγονός ότι παρ' όλα από πολύ παλιά το επισημαίνοντας υπήρξε απόλυτη άρνηση στο φυσιολογικό αίτημά μου να συμμετέχω στη διαμόρφωση της πολιτικής που καλούμουν να εφαρμόσω σαν Βουλευτής και σαν προβεβλημένη όπως είπα κομματική προσωπικότητα. Δεν γνωρίζω άλλη περίπτωση όπου να έχει επιδειχθεί τόση μεγάλη αντοχή, και υπομονή όσο η δική μου. Έφτασαν δυστυχώς στα έσχατα όρια. Εκεί που αρχίζει ~~[illegible]~~ η ντροπή. Για πρώτη φορά στη ζωή μου ~~[illegible]~~ ντράπηκα ~~[illegible]~~ γι' αυτό που κάνω. Κι' αυτό έδω

ή απόφασή μου να ~~[illegible]~~ φτάσω, όπως
είπα, ως τα έσχατα όρια, που αυτό και και
πέρα δεν θ' επιτρέπεται να δει κανείς τον
εαυτό του σε καθρέφτη. Αυτό που γράφω σου
επιστολή μου περί του προβλήματος της Βουλής είναι
τα πιο απαγγελτικά, από αυτή σου καταπιεστική
σιωπηλή άρνηση η οποία είχε ~~[illegible]~~ τραγικά
όλα τα χαρακτηριστικά ενός αιρεθέντος ηθικού
εξαναγκασμού – εκβιασμού: "Η σιωπή και
υπομονή ή ~~[illegible]~~ θα καθίσει και παίζει
μαζί στη σειρά του αναθέματος". Έτσι
~~[illegible]~~ οδηγήθηκα στο σημείο να ~~[illegible]~~ γίνω
αρχηγός ποιητικής «ανάπηρος – ~~[illegible]~~
άτεχνος – άλαλος και βλασφημικός». Ευτυχώς
για μένα, έστω και αργά, συνειδητοποίησα
ότι αυτή η επιβεβλημένη ~~[illegible]~~ κατάσταση
καταντά "~~[illegible]~~ ασυμβίβαστη με τη συν
αγωνιστική μου υπόσταση. Το ήθος και της
παράδοσης που με γαλούχησαν" Και έτσι
όταν γνωστό η παραδοσιακή μου να γίνει
«αναγκαστική». Είναι ένα θέμα που
δεν μπορεί πια να συγχωρεθεί. ~~Η παράδοση
της σιωπής έχει το προνόμιο να
απομακρύνει της καρδιάς της μόνο
με όσα βλέπουμε όσο οι ώρες σιωπηλού
και αδρανούς. Έχει όμως [illegible] το ελάχιστο
να~~

από την ελευθερία μου. – Και νομίζω ότι
το ίδιο το συμφέρον του κόμματος
απαιτεί να βγει σε φως, όχι η αλήθεια
γιατί μονάχα, μαζικά εξασφαλίζεται
το στοιχείο εκείνο που αρκεί να το
διαχωρίσει από όλη τη υπόλοιπη ποιητική
παράδοση: η ηθική του ακεραιότητα.

Γ°° Τό [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] αρχή: Όταν είναι

[illegible]

Όταν [illegible]

[illegible] [illegible] της Σωτηρίας [illegible]

Είναι [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Τί γίνεται [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Λαϊκή [illegible] και Λαϊκής [illegible]

Είναι [illegible] [illegible] είναι [illegible]

[illegible] [illegible] και [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Πέτσαι και προσθέτω ότι το [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] χρόνια και [illegible] [illegible] [illegible] και το [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ότι είναι [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] και [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] και [illegible] [illegible] και [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Το [illegible] είναι [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Είναι [illegible]

[illegible]

Αυτά τα χειρόγραφα έχουν όπως είπα (όπως το ΚΚΕ χάνει τη θέση του Κόμματος μέσα στη Βουλή) πρόσκαιρα και σχετική σημασία. [illegible]

Για τα οποία όμως ο μόνος που δεν ευθύνεται είναι ο υπογραφόμενος. Πού, αφού πολλές μέρες προσπάθησα με πολλές μέσα ώστε να μη φθάσουμε σε σημείο αυτό. Ήταν όμως όλα τα αδιέξοδα και οι προσπάθειές μου [illegible] χωρίς το αποτέλεσμα. Αν οι υπεύθυνοι [illegible] [illegible] [illegible] για ό,τι συνέβη έχει καλώς. Αν όχι τότε θα υποχρεωθώ [illegible] υπογραφόμενος [illegible] να αναφερθώ στο ιστορικό [illegible] [illegible] που αφορά στη παράδοση [illegible] στο οποίο δεν υπάρχει καμιά πιθανότητα υποχώρησης [illegible] [illegible] μου.

[illegible]

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΤΗ ΛΙΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΟΥ, 20-23 ΙΟΥΝΙΟΥ 1986

Η απόφαση για την Κύπρο περιλαμβάνεται, με ειδική παράγραφο, στη γενική απόφαση της Διεθνούς για της περιφερειακές συκρούσεις.

Η απόφαση επαναλαμβάνει την ουσία τής προηγούμενης σχετικής απόφασης που είχε παρθεί στη συνεδρίασει του Γραφείου (Εκτελεστικού Γραφείου) της Διεθνούς στο Σλάνγκερουπ της Δανίας τον Απρίλιο του 1984.

Αναφέρεται επίσης στίς δύο αποστολές της Διεθνούς στην Κύπρο. Το ακριβές κείμενο της απόφασης της Λίμα έχει ώς εξής:

(70) " Η Σοσιαλιστική Διεθνής έχοντας υιοθετήσει απόφαση για την Κύπρο κατά τη συνεδρίαση του Γραφείου της στο Σλάγκερουπ, τον Απρίλιο του 1984, και έχοντας στείλει δύο αποστολές στην Κύπρο, η τελευταί απο τίς οποίες πραγματοποιήθηκε τον Αυγουστο του 1984, επαναλαμβάνει την προηγούμενη της απόφαση για την Κύπρο, και ζητά την άμεση αποχώρηση των Τουρκικών στρατευμάτων κατοχής και την εφαρμογή των αποφάσεων του ΟΗΕ για την Κύπρο και υποστηρίζει την προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για την επίτευξη διευθέτησης του προβλήματος της Κύπρου."

Summary of proceedings of the Congress of the Socialist International

Lima, Peru
June 20-23, 1986

4. Regional conflicts

19

(63) Some of the most important struggles for freedom are taking place in Latin America and the Caribbean. We favour peace in the region, the right to national self-determination and sovereignty and respect for the principle of non-intervention. We endorse the specific applications of these principles set forth in the resolution adopted by this Congress on Latin America and the Caribbean.
(64) The Middle East is clearly an area of bitter conflicts which involve not simply the immediate parties but other nations in the region and the big powers as well. The resolution of these hostilities is, therefore, critical for the work of regional and international peace as well as putting an end to the bloodshed.
(65) The SI welcomes the efforts of its member parties in Israel to try to reach a just and lasting peace in the region. It considers that this can only be attained by political negotiations between all the parties concerned, including the legitimate representatives of the Palestinian people. This peace must be founded on the fundamental right of all states in the region to live in peace and security within recognised borders, and according to fundamental rights, the right of the Palestinian people to self-determination and to their own national homeland. This should mean at some point a mutual and simultaneous recognition of each other by Israelis and Palestinians, and a cessation of all violence.
(66) The SI sees the role of the United Nations, and any other appropriate international agency, as positive in helping this process. The SI expresses its deep concern over the continuing stalemate in efforts to make progress towards just and lasting peace in the Middle East. It reaffirms its belief that peace in the region and peace amongst and within its nations can only be attained through a patient search for new foundations of coexistence between Israel, the Palestinian people and their Arab neighbours. In a spirit of solidarity with the peoples of the region, the SI appeals to all parties to the conflict as well as to the UN to pursue any alternatives towards the resumption of a political dialogue, renouncing violence and terrorism and building a framework for peace.
(67) The SI expresses its concern about the existence of settlements in the occupied territories, which is contrary to international law and to United Nations resolutions, and which contribute to reducing the basis for negotiations.
(68) The road towards peace is long and difficult. The SI recognises the proposals of the government headed by Shimon Peres as positive and useful steps. It also keeps in mind the Arab Fez plan.
(69) Since the previous Congress in 1983, the situation in Lebanon has been marked by further suffering for the Lebanese people, the Palestinian refugees who have sought refuge there, and for the foreign victims of terrorism. Reaffirming its resolute support for the sovereignty, territorial integrity and unity of this country, the SI appeals to all Lebanese to unite around a programme for national reconstruction and development and for a strengthening of its democratic institutions which alone are capable of finally bringing civil peace; and to oppose terrorism and violence. The SI considers that the complete withdrawal of all foreign troops from Lebanese territory would help to reduce the grave tension prevailing in Lebanon.
(70) The SI, having adopted a resolution on Cyprus at its Slangerup Bureau meeting in April 1984, and having sent two missions to the island, the most recent being in August 1984, reiterates its previous resolution on Cyprus, and calls for the immediate withdrawal of the Turkish occupation troops and the implementation of UN resolutions on Cyprus, and supports the effort of the Secretary General of the UN to reach a settlement of the Cyprus issue.

4. Regional conflicts

(63) Some of the most important struggles for freedom are taking place in Latin America and the Caribbean. We favour peace in the region, the right to national self-determination and sovereignty and respect for the principle of non-intervention. We endorse the specific applications of these principles set forth in the resolution adopted by this Congress on Latin America and the Caribbean.

(64) The Middle East is clearly an area of bitter conflicts which involve not simply the immediate parties but other nations in the region and the big powers as well. The resolution of these hostilities is, therefore, critical for the work of regional and international peace as well as putting an end to the bloodshed.

(65) The SI welcomes the efforts of its member parties in Israel to try to reach a just and lasting peace in the region. It considers that this can only be attained by political negotiations between all the parties concerned, including the legitimate representatives of the Palestinian people. This peace must be founded on the fundamental right of all states in the region to live in peace and security within recognised borders, and according to fundamental rights, the right of the Palestinian people to self-determination and to their own national homeland. This should mean at some point a mutual and simultaneous recognition of each other by Israelis and Palestinians, and a cessation of all violence.

(66) The SI sees the role of the United Nations, and any other appropriate international agency, as positive in helping this process. The SI expresses its deep concern over the continuing stalemate in efforts to make progress towards just and lasting peace in the Middle East. It reaffirms its belief that peace in the region and peace amongst and within its nations can only be attained through a patient search for new foundations of coexistence between Israel, the Palestinian people and their Arab neighbours. In a spirit of solidarity with the peoples of the region, the SI appeals to all parties to the conflict as well as to the UN to pursue any alternatives towards the resumption of a political dialogue, renouncing violence and terrorism and building a framework for peace.

(67) The SI expresses its concern about the existence of settlements in the occupied territories, which is contrary to international law and to United Nations resolutions, and which contribute to reducing the basis for negotiations.

(68) The road towards peace is long and difficult. The SI recognises the proposals of the government headed by Shimon Peres as positive and useful steps. It also keeps in mind the Arab Fez plan.

(69) Since the previous Congress in 1983, the situation in Lebanon has been marked by further suffering for the Lebanese people, the Palestinian refugees who have sought refuge there, and for the foreign victims of terrorism. Reaffirming its resolute support for the sovereignty, territorial integrity and unity of this country, the SI appeals to all Lebanese to unite around a programme for national reconstruction and development and for a strengthening of its democratic institutions which alone are capable of finally bringing civil peace; and to oppose terrorism and violence. The SI considers that the complete withdrawal of all foreign troops from Lebanese territory would help to reduce the grave tension prevailing in Lebanon.

(71) The SI expresses its very grave concern about the war which has lasted nearly six years between Iraq and Iran. There is no justification for its continuation. This conflict endangers the stability of the region and is the cause of immense human and material losses for two countries which have been diverted from the course of development. It is not for the SI to apportion blame for the start and continuation of this war. But, faithful to the determined action of its vice-president, the late Olof Palme, it condemns all violations of the Geneva Convention (prohibition of chemical weapons, respect for the rights of prisoners of war) and appeals to both sides to proclaim a lasting ceasefire, and to search for peace based on the respect of treaties and international borders, and on non-interference in the internal affairs of nations free to choose their own government. It supports the efforts of the United Nations, the Non-Aligned Movement and the Islamic Conference and all other parties striving for peace.

(72) The future peace and security of the Asia-Pacific region is dependant on the establishment of stable and democratic political systems in the Philippines and Korea.

(73) The SI therefore welcomes the movement towards more democratic government in the Philippines. The application of "people power" in the Philippines has provided the opportunity for meaningful political reform. The SI hopes that the new president, Corazon Aquino, can now establish a stable democratic system in the Philippines based on a successful economic reconstruction.

(74) The SI sees as encouraging the increased pressure for democratic reform in South Korea and the growth of alternative democratic forces in the face of very difficult circumstances.

40 (75) The SI supports moves to find a political solution which will facilitate the withdrawal of Vietnamese forces from Kampuchea.

(76) We strongly reaffirm our support for the struggle against apartheid in South Africa as it was highlighted by the special conference in Arusha, Tanzania, in September 1984, and reaffirmed by the Special Meeting of the International in Gaborone, Botswana, in April 1986. There can be no compromise with apartheid. It must be abolished. It cannot be reformed.

(77) We look to the African National Congress, the United Democratic Front, the emergent trade unions and all the progressive forces of whatever racial origin as the hope of South Africa and indeed of humanity itself. We strenuously condemn the recent attacks by South Africa on Botswana, Zimbabwe and Zambia.

(78) South Africa continues to destabilize and put illicit pressure on the front line states. South Africa wants to weaken and bleed them by all means, including actual attacks on neighbouring countries. South Africa is willing to cause an enormous human and economic sacrifice of the population and of refugees in order to remain master of the region.

(79) The SI believes that Namibia should immediately be liberated according to UN Resolution 435. There is no other way to a truly independent Namibia. There can be no doubt that SWAPO is the most representative force in Namibia. Linkage between the question of Namibian independence and the possible withdrawal of Cuban troops is unjustified. Support for UNITA in Angola further complicates any settlement and means in fact nothing else than supporting South African domination of Namibia.

(80) On the occasion of the tenth anniversary of the Soweto uprising in 1976 the South African regime stepped up repression and violence by declaring a state of emergency. Each day non-white children are being killed by state terrorism. South Africa continues to destabilise and attack neighbouring states. The world at large has a responsibility to stop this outrageous system.

(71) The SI expresses its very grave concern about the war which has lasted nearly six years between Iraq and Iran. There is no justification for its continuation. This conflict endangers the stability of the region and is the cause of immense human and material losses for two countries which have been diverted from the course of development. It is not for the SI to apportion blame for the start and continuation of this war. But, faithful to the determined action of its vice-president, the late Olof Palme, it condemns all violations of the Geneva Convention (prohibition of chemical weapons, respect for the rights of prisoners of war) and appeals to both sides to proclaim a lasting ceasefire, and to search for peace based on the respect of treaties and international borders, and on non-interference in the internal affairs of nations free to choose their own government. It supports the efforts of the United Nations, the Non-Aligned Movement and the Islamic Conference and all other parties striving for peace.

(72) The future peace and security of the Asia-Pacific region is dependant on the establishment of stable and democratic political systems in the Philippines and Korea.

(73) The SI therefore welcomes the movement towards more democratic government in the Philippines. The application of "people power" in the Philippines has provided the opportunity for meaningful political reform. The SI hopes that the new president, Corazon Aquino, can now establish a stable democratic system in the Philippines based on a successful economic reconstruction.

(74) The SI sees as encouraging the increased pressure for democratic reform in South Korea and the growth of alternative democratic forces in the face of very difficult circumstances.

(75) The SI supports moves to find a political solution which will facilitate the withdrawal of Vietnamese forces from Kampuchea.

(76) We strongly reaffirm our support for the struggle against apartheid in South Africa as it was highlighted by the special conference in Arusha, Tanzania, in September 1984, and reaffirmed by the Special Meeting of the International in Gaborone, Botswana, in April 1986. There can be no compromise with apartheid. It must be abolished. It cannot be reformed.

(77) We look to the African National Congress, the United Democratic Front, the emergent trade unions and all the progressive forces of whatever racial origin as the hope of South Africa and indeed of humanity itself. We strenuously condemn the recent attacks by South Africa on Botswana, Zimbabwe and Zambia.

(78) South Africa continues to destabilize and put illicit pressure on the front line states. South Africa wants to weaken and bleed them by all means, including actual attacks on neighbouring countries. South Africa is willing to cause an enormous human and economic sacrifice of the population and of refugees in order to remain master of the region.

(79) The SI believes that Namibia should immediately be liberated according to UN Resolution 435. There is no other way to a truly independent Namibia. There can be no doubt that SWAPO is the most representative force in Namibia. Linkage between the question of Namibian independence and the possible withdrawal of Cuban troops is unjustified. Support for UNITA in Angola further complicates any settlement and means in fact nothing else than supporting South African domination of Namibia.

(80) On the occasion of the tenth anniversary of the Soweto uprising in 1976 the South African regime stepped up repression and violence by declaring a state of emergency. Each day non-white children are being killed by state terrorism. South Africa continues to destabilise and attack neighbouring states. The world at large has a responsibility to stop this outrageous system.

(81) International sanctions might be the last chance for peaceful change. The opposition in South Africa supports them. Therefore, the SI calls for:
- halting investments in South Africa and ending government insurance of credits to South Africa;
- strengthening the oil embargo by the oil-producing countries bybanning the export and transport of oil to South Africa, and embargoing the export of coal from South Africa;
- cutting air and shipping links with South Africa;
- banning the import of South African agricultural products.

(82) If international bodies such as the UN and the European Community are unable to define a policy towards South Africa with real mandatory sanctions, countries alone and in concert should pursue these actions.

(83) The SI also reaffirms its support of the right of the Saharan people to self-determination and independence. We reiterate our support for the initiation of direct negotiations between the Polisario Front and Morocco to achieve a just, definitive solution to this conflict.

(84)The SI believes that the struggle of the Eritrean people for self-determination, which has persisited for 30 years, must be settled by the principles upheld by the United Nations and the OAU.

(85) The SI expresses its very grave concern about the protracted Soviet military occupation of Afghanistan. The SI is deeply concerned about the grave violations of human rights perpetrated by the Soviet/Kabul forces against both the resistance fighters and the civilian population, and about the situation of the four million Afghan refugees in Pakistan and Iran. The SI supports the UN sponsored efforts to achieve a political solution to the war, and considers that such a settlement should essentially be based upon the withdrawal of Soviet troops and the restoration of the inalienable right of the Afghan people to their national self-determination. The SI calls upon all member parties to work for increased humanitarian aid to the Afghan population, both in the refugee camps and inside the country.

(86) We are also very concerned about the continuing violations of human rights particularly by actions that run counter to the Final Act of the Helsinki conference on 'the free circulation of all people and ideas'. We are therefore in solidarity with all democratic movements in Eastern Europe, like Solidarnosc, with the struggle for basic freedoms, including trade union rights, religious liberty and the defence of the rights of national minorities. Indeed, we believe that our commitment to disarmament and detente will create a more favourable situation for these movements.

(87) At the same time, the SI is keenly aware of the deteriorating situation of the Jews in the Soviet Union, and, in particular, of the halting of the emigration of the Soviet Jews despite their desire to leave for Israel. We are also aware of the continuing harassment of those Jews seeking internationally guaranteed right of emigration. We call upon the Soviet government to release those Jews currently imprisoned simply because of their effort to secure exit permits, and to allow all Jews seeking to leave the Soviet Union to do so without hindrance. We are also gravely concerned about the denial of such basic cultural rights to the Jews as their right to study and teach their own language.

(88) Given the death and destruction, the violation of human rights and the subversion of economic development, which are the common characteristic of the regional conflicts we have noted, it is well to end this brief and selective review on a more positive note. The situation in Northern Ireland has continued to result in terrorism, death, destruction and division. The signing of the Anglo-Irish Agreement between the governments of the United Kingdom and Ireland must be

(81) International sanctions might be the last chance for peaceful change. The opposition in South Africa supports them. Therefore, the SI calls for:

- halting investments in South Africa and ending government insurance of credits to South Africa;
- strengthening the oil embargo by the oil-producing countries bybanning the export and transport of oil to South Africa, and embargoing the export of coal from South Africa;
- cutting air and shipping links with South Africa;
- banning the import of South African agricultural products.

(82) If international bodies such as the UN and the European Community are unable to define a policy towards South Africa with real mandatory sanctions, countries alone and in concert should pursue these actions.

(83) The SI also reaffirms its support of the right of the Saharan people to self-determination and independence. We reiterate our support for the initiation of direct negotiations between the Polisario Front and Morocco to achieve a just, definitive solution to this conflict.

(84)The SI believes that the struggle of the Eritrean people for self-determination, which has persisted for 30 years, must be settled by the principles upheld by the United Nations and the OAU.

(85) The SI expresses its very grave concern about the protracted Soviet military occupation of Afghanistan. The SI is deeply concerned about the grave violations of human rights perpetrated by the Soviet/Kabul forces against both the resistance fighters and the civilian population, and about the situation of the four million Afghan refugees in Pakistan and Iran. The SI supports the UN sponsored efforts to achieve a political solution to the war, and considers that such a settlement should essentially be based upon the withdrawal of Soviet troops and the restoration of the inalienable right of the Afghan people to their national self-determination. The SI calls upon all member parties to work for increased humanitarian aid to the Afghan population, both in the refugee camps and inside the country.

(86) We are also very concerned about the continuing violations of human rights particularly by actions that run counter to the Final Act of the Helsinki conference on 'the free circulation of all people and ideas'. We are therefore in solidarity with all democratic movements in Eastern Europe, like Solidarnosc, with the struggle for basic freedoms, including trade union rights, religious liberty and the defence of the rights of national minorities. Indeed, we believe that our commitment to disarmament and detente will create a more favourable situation for these movements.

(87) At the same time, the SI is keenly aware of the deteriorating situation of the Jews in the Soviet Union, and, in particular, of the halting of the emigration of the Soviet Jews despite their desire to leave for Israel. We are also aware of the continuing harassment of those Jews seeking internationally guaranteed right of emigration. We call upon the Soviet government to release those Jews currently imprisoned simply because of their effort to secure exit permits, and to allow all Jews seeking to leave the Soviet Union to do so without hindrance. We are also gravely concerned about the denial of such basic cultural rights to the Jews as their right to study and teach their own language.

(88) Given the death and destruction, the violation of human rights and the subversion of economic development, which are the common characteristic of the regional conflicts we have noted, it is well to end this brief and selective review on a more positive note. The situation in Northern Ireland has continued to result in terrorism, death, destruction and division. The signing of the Anglo-Irish Agreement between the governments of the United Kingdom and Ireland must be

seen as a positive and potentially hopeful achievement, designed to bring about stability and ultimate reconciliation on the basis of mutual respect for political and cultural traditions in Ireland. Both governments, and our member parties in Britain, Northern Ireland and the Republic, deserve full support in their efforts to achieve peace and communal harmony. In particular, European socialists can provide practical support and help in tackling the grave economic crisis in Northern Ireland.

5. From Geneva to Lima

(89) In Geneva in 1976, when Willy Brandt took over the leadership of the International, we committed ourselves to build a truly worldwide organisation. We have not completely achieved that goal but we can say, with pride and accuracy, that more than most political movements, we have succeeded in what we set out to do.

(90) Yet we cannot be complacent. We must redouble our ongoing efforts to reach out to emerging socialist and progressive forces around the world. To that end we hope to develop fraternal relations with the fledgling labour and socialist parties in the small island states of the South Pacific.

(91) And in the work of elaborating the Declaration of Lima, our new statement of principles, we must frankly confront our failures and disappointments as well as our successes.

(92)In terms of our own internal organisation, we believe that the emergence, both within the International and without, of a dynamic women's movement requires that we transform our organisation from a male-centered organisation to an integrated one, giving justice to a very large part of our membership and electorate. Such an initiative would be welcomed by women all over the world. As a sign of our determination in this area, we must follow the lead of a growing number of our member parties which have adopted quota regulations for encouraging and assuring the full participation of women in decision-making bodies. These quota regulations range from a very modest 15 percent to 50 percent. The ideal figure would, of course, be that of the percentage of the female population.

(93)The World Action Programme for the second half of the United Nations Decade for Women stresses the desirability of promoting women's participation in political organs. The Socialist International invites its member organisations to work for the establishment of machinery, preferably a ministry or secretariat of state, for implementing programmes to ensure equality between women and men. The Socialist International calls upon its member parties to facilitate women's participation in political life on an equal footing with men, ensuring women's representation on all party levels; as candidates for local, regional and national elections; and on all delegations to meetings of the Socialist International.

(94) The Socialist International to this end declares its full support for the goals of the 'Socialist Decade for Women', announced by the Socialist International Women at their Lima Conference.

(95) In particular, we feel it appropriate to include such new departures in a Manifesto of Lima, as a declaration of the first congress of the SI in the Third World.

(96) From Lima, then, the Socialist International reaffirms its determination to work for the principles in this resolution: for a world in which people will live in peace, freedom, and solidarity.

βλ. και Ελληνο / Γερμανικά
στις σελίδες 4 και 5

23

15/9/1986

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΗΣ ΠΡΟΠΟΣΗΣ ΤΟΥ κ. ERICH HONECKER, ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ Γ.Λ.Δ.

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε!
Αξιότιμη Κυρία Σαρτζετάκη!
Κυρίες και Κύριοι, αγαπητοί φίλοι και σύντροφοι!

Είναι για μένα μεγάλη χαρά να σας χαιρετίσω πολύ εγκάρδια εσάς, Κύριε Πρόεδρε, την αξιότιμη σύζυγό σας και την ακολουθία σας στην Γερμανική Λ.Δ. Και μάλιστα διότι θυμάμαι τις πολύ ευχάριστες ημέρες που πριν ένα χρόνο πέρασα κατά την επίσκεψή μου στην ωραία χώρα σας με την ιστορία χιλιετηρίδων και το ζωντανό παρελθόν της. Η επίσκεψή σας μου δίνει την ευπρόσδεκτη ευκαιρία, να ανταποδώσω την αξέχαστη φιλοξενία που εσείς και ο λαός της Ελλάδας παρέσχε στους φίλους μου και σε μένα. Ειδικώτερα θα δοθεί δυνατότητα να συνεχίσουμε την αποτελεσματική μας ανταλλαγή απόψεων πάνω σε ζωτικά θέματα του παρόντος, στη ενίσχυση της φιλίας και συνεργασίας των κρατών και λαών μας.

Με ικανοποίηση μπορούμε να πούμε ότι οι συναντήσεις ηγετικών ανδρών της ΓΛΔ και της Ελληνικής Δημοκρατίας αποδείχθηκαν καρποφόρες όχι μόνο για τις διμερείς σχέσεις, αλλά και ότι χαρακτηρίζονται από την κοινή επιθυμία να κάνουμε το πάν για να συμβάλουμε στην εξυγείανση της διεθνούς κατάστασης και στην διασφάλιση της ειρήνης.

Η σημασία ενός τέτοιου, αγόμενου από συναίσθημα ευθύνης, πολιτικού διαλόγου μεταξύ κρατών διαφορετικής κοινωνικής τάξης και στρατιωτικών συνασπισμών δεν πρέπει να υποτιμάται κατά την σημερινή τεταμένη διεθνή κατάσταση. Διότι δεν μειώθηκε στο ελάχιστο ο κίνδυνος μιάς πυρηνικής κόλασης, που δεν θα μπορούσε πιά να συγκριθεί με τον "καταραμένο πόλεμο", τον οποίο ήδη ο Αριστοφάνης είχε χαρακτηρίσει σαν μία "αληθινή αθλιότητα". Παρά τα μερικά ενθαρρυντικά σημάδια, εξακολουθεί να αποτελεί αιτία σοβαρής ανησυχίας.

Στην ατομική εποχή ο πόλεμος και η ειρήνη δεν αποτελούν πιά πεπρωμένα των μεμονωμένων χωρών αλλά ζήτημα ζωής και θανάτου για ολόκληρη την ανθρωπότητα. Εάν πρόκειται να διατηρηθεί η ειρήνη, πρέπει να παραμερισθούν οι κοσμοθεωρητικές και πολιτικές διαφορές στις διεθνείς σχέσεις. Για ειρηνική συνύπαρξη δεν υπάρχει άλλη λογική εναλλακτική λύση. Είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για σταθερότητα, συνέχεια και αξιοπιστία στη διεθνή πολιτική.

..//...

Οι συνομιλίες μας, Κύριε Πρόεδρε, επιβεβαίωσαν εκ νέου ότι στα σημαντικότερα προβλήματα του παρόντος και του μέλλοντος της ανθρωπότητας έχουμε ίδιες ή παρόμοιες απόψεις. Αυτές βασίζονται ως επί το πλείστον σε κοινές ιστορικές εμπειρίες. Οι κάτοικοι της ΓΛΔ τρέφουν για τον ελληνικό λαό φιλικά αισθήματα και υψηλή εκτίμηση. Η Ελλάδα έχει προσφέρει υπηρεσίες που επηρέασαν την παγκόσμια ιστορία στον πολιτιστικό και επιστημονικό τομέα, από αυτήν ξεκίνησαν οι ζωντανές μέχρι σήμερα ανθρωπιστικές παραδόσεις. Αλησμόνητη είναι η συμβολή των Ελλήνων πατριωτών και αντιφασιστών στην διάλυση του φασισμού και στην νίκη του αντιχιτλερικού συνασπισμού. Ήδη μισό εκατομμύριο Έλληνες θυσίασαν τη ζωή τους για το σκοπό αυτό. Η γεμάτη αυτοθυσία αντίστασή τους κατά του γερμανικού και ιταλικού φασισμού, κατά της εθνικής καταπίεσης έδωσε θάρρος και στους Γερμανούς αντιφασίστες. Ενεφύσησε ελπίδα, τους ενδυνάμωσε στην πίστη τους για το ακατανίκητο της μεταξύ των λαών αλληλεγγύης στον αγώνα τους κατά του πολέμου και της τυραννίας.

Τιμούμε αυτή την ανάμνηση με το ότι σήμερα συνεχίζουμε ακαταπόνητες προσπάθειες να διατηρήσουμε την ειρήνη σαν το πολυτιμότερο αγαθό της ανθρωπότητας.

Κύριε Πρόεδρε!
Αξιότιμοι Παριστάμενοι!

Ο κίνδυνος μιας αυτοκαταστροφής της ανθρωπότητας ξεκινά από τα πυρηνικά όπλα. Για να εμποδισθεί μία τέτοια καταστροφή απαιτείται η κοινή αποφασιστική ενέργεια όλων εκείνων που άγονται από λογική και ρεαλισμό. Συμφωνούμε με αυτά που είπε ο Πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου σε ένα μήνυμά του προς το Πανεπιστήμιο Χούμπολτ του Βερολίνου: "Αξίζει ο στόχος να κάνει ο καθένας ό,τι του είναι δυνατό, μικρές και μεγάλες χώρες, πολιτικοί, διπλωμάτες και ειδικοί του εμπορίου αλλά και οι λαοί της γής".

Στην Σύνοδο της Βουδαπέστης τα κράτη-μέλη του Συμφώνου Βαρσοβίας παρουσίασαν ένα πλήρες πρόγραμμα για εξασφάλιση μιας ειρηνικής προοπτικής για τον κόσμο. Τούτο σκοπεύει σε ένα ριζικό αφοπλισμό και περιλαμβάνει όλα τα όπλα, πυρηνικά όπως και συμβατικά, καθώς και τον απαραίτητο έλεγχο. Δίκαια μπορεί να το ονομάσει κανείς σαν μία ολοκληρωμένη, εποικοδομητική προσφορά για διαπραγμάτευση, η οποία λάμβανει υπόψη της τα συμφέροντα όλων των πλευρών και προσφέρει δυνατότητες για την εξεύρεση αποδεκτών λύσεων.

Επείγουσα, διότι αυτή θα θέσει όλα τα άλλα σε κίνηση, είναι μία συμφωνία μεταξύ της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ για την κατάργηση όλων των πυρηνικών δοκιμών. Τούτο θα αποτελούσε πράγματι μία απαρχή για τον τερματισμό των πυρηνικών ανταγωνιστικών εξοπλισμών και για εξαφάνιση αυτού του είδους όπλων.

..//...

Για τούτο εκτιμούμε πολύ την αναγγελθείσα από τον Μιχαήλ Γκορμπατσώφ απόφαση της ΕΣΣΔ να παρατείνει μέχρι την 1.1.1987 το ήδη εφαρμοζόμενο από το 1985 μονομερές της μορατόριουμ. Αυτό είναι ένα παράδειγμα για υπεύθυνο και σοβαρό χειρισμό των διεθνών υποθέσεων κατά την ατομική εποχή.

Η ΓΛΔ χαιρετίζει και υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες των "Έξη" αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της Ελλάδας, Αργεντινής, Ινδίας, Μεξικού, Σουηδίας και Τανζανίας. Οι διατυπωθείσες κατά την 2η συνάντηση κορυφής αυτής της ομάδας στο Μεξικό απαιτήσεις και προτάσεις για επίτευξη μιας /άμεσης συμβατικής απαγόρευσης των πυρηνικών δοκιμών, για τερματισμό των ανταγωνιστικών πυρηνικών εξοπλισμών, για παρεμπόδιση της στρατιωτικοποίησης του διαστήματος και για κινητοποίηση όλων των δυνάμεων για την εξασφάλιση της διεθνούς ειρήνης και την επιβίωση της ανθρωπότητας, βρίσκουν την πλήρη επιδοκιμασία μας.

Μεγάλο συναίσθημα ευθύνης για το μέλλον του πλανήτου μας δείχνουν οι προς την αυτή κατεύθυνση άγουσες απαιτήσεις των εκπροσώπων των περίπου 100 Αδεσμεύτων Χωρών στην "Έκκλησή του Χαράρε", την οποία δεχθήκαμε με ικανοποίηση. Την εκτιμούμε ως ένα νέο σημαντικό σημάδι ότι η μεγαλύτερη πλειοψηφία της ανθρωπότητας αντιλαμβάνεται τον αγώνα για ειρήνη και παρεμπόδιση ενός πυρηνικού πολέμου σαν το κύριο μέλημα της εποχής μας.

Πρέπει να μας ανησυχούν οι διαρκείς δραστηριότητες εκείνων των δυνάμεων που δεν αμελούν να υποδαυλίζουν τους ανταγωνιστικούς εξοπλισμούς και τις διεθνείς εντάσεις, να παρεμβαίνουν σε διαπραγματεύσεις επί θεμάτων περιορισμού των εξοπλισμών και του αφοπλισμού καθώς και να θέλουν να λύουν διαφορές με στρατιωτικά μέσα και να χρησιμοποιούν βία επί κυριάρχων κρατών. Είμαστε στο πλευρό όλων εκείνων, ανεξάρτητα σε ποιό στρατόπεδο ανήκουν, που έχουν τεθεί υπέρ της εφαρμογής των αποφάσεων της Συνάντησης Κορυφής της Γενεύης, για παρεμπόδιση των ανταγωνιστικών εξοπλισμών στο διάστημα και για τερματισμό τους στη γή. Οι υπάρχουσες συμφωνίες για έλεγχο των εξοπλισμών πρέπει να τηρηθούν.

Στον αγώνα για την εξασφάλιση της ειρήνης η Ευρώπη δεν παίζει ασφαλώς ασήμαντο ρόλο. Στην ήπειρό μας έχουν συγκεντρωθεί περισσότερα όπλα από οπουδήποτε αλλού στον κόσμο. Στα πλαίσια όμως της ΔΑΣΕ δημιουργήθηκε ένα παράδειγμα για ύφεση και ειρηνική συνύπαρξη κρατών με διαφορετική κοινωνική τάξη. Δεν είναι λοιπόν επιθυμία των λαών της Ευρώπης να βαδίσουν αυτό το δρόμο και να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για τερματισμό των εντάσεων και για μείωση των πυρηνικών οπλοστασιών στην ήπειρό μας; Χωρίς αμφιβολία. Οι σχέσεις μεταξύ ΓΛΔ και Ελλάδας έχουν εδώ θετική σημασία και επίδραση.

../...

Όπως γνωρίζετε, η ΓΛΔ έχει κάνει συγκεκριμένες προτάσεις για απαλλαγή της Κεντρικής Ευρώπης από πυρηνικά και χημικά όπλα. Χαιρετίζει όλες τις προσπάθειες που μπορούν να συμβάλουν στις κατάργηση των στρατιωτικών και πολιτικών συγκρούσεων. Έτσι και η κινητοποίηση της Ελλάδας για την δημιουργία μιάς ελεύθερης από πυρηνικά και χημικά όπλα ζώνης στα Βαλκάνια βρίσκει την πλήρη μας υποστήριξη.

Ουσιώδες βάρος για την διατήρηση της ασφάλειας στην ήπειρό μας και την σταδιακή κατάργηση των στρατιωτικών συγκρούσεων έχει η δημιουργία μιας ατμόσφαιρας εμπιστοσύνης, ανάπτυξης και εμβάθυνσης της συνεργασίας μεταξύ των κρατών της και των λαών της. Η καλή γειτονία πρέπει να γίνει τρόπος ζωής των ευρωπαϊκών λαών.

Για την συνεπή συνέχιση αυτής της πολιτικής, όπως θεμελιώθηκε στον Τελικό Χάρτη του Ελσίνκι, και για την επιδιωκόμενη στροφή στην διεθνή κατάσταση προς το καλύτερο, θα μπορούσε η Διάσκεψη ΔΑΣΕ της Βιέννης να αποτελέσει /σημαντικό ακρογωνιαίο λίθο. Επίσης η Διάσκεψη Στοκχόλμης για Μέτρα Εμπιστοσύνης και Ασφαλείας πρέπει να συμβάλει σ'αυτό. Οι δυνατότητες είναι δεδομένες. Κανείς δεν πρέπει να τις προσπεράσει επιπόλαια.

Η προσπάθεια για ειρήνη και κατανόηση περιλαμβάνει επειγόντως και επιτακτικώς και τον παραμερισμό κάθε εστίας συγκρούσεως και εντάσεως στα διάφορα μέρη του κόσμου. Η κατάσταση στην Εγγύς και Μέση Ανατολή, στη Μεσόγειο, στον Νότο της Αφρικής και στην Κεντρική Αμερική αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για τη διεθνή ειρήνη. Η λογική και η σοφία των πολιτικών ανδρών καθώς και η θέληση για λύση των προβλημάτων με ειρηνικά μέσα προσφέρονται εδώ για να σβηστούν εγκαίρως οι σπίθες μιας παγκόσμιας πυρκαγιάς. Βεβαίως μία διαρκής λύση πρέπει να σέβεται τα νόμιμα συμφέροντα και τα δίκαια των λαών σύμφωνα με τις αρχές του Χάρτου των Η.Ε.

Στην διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος εξακολουθεί να μην έχει γίνει καμμία πρόοδος. Στις εκτενείς προτάσεις της ΕΣΣΔ της 21.1.1986 για χειρισμό αυτού του προβλήματος βλέπουμε εμείς έναν κατάλληλο τρόπο για μία δίκαιη, ειρηνική και διαρκή λύση για το συμφέρον και των δύο κοινοτήτων, χωρίς καμμία ανάμιξη έξωθεν. Καταδικάζουμε όλες τις ενέργειες που αποσκοπούν στον τελειωτικό διχασμό της νησιωτικής δημοκρατίας. Ένας διακανονισμός του προβλήματος μπορεί να γίνει μόνο με βάση τις αποφάσεις του ΟΗΕ. Ο φίλος κυπριακός λαός, στον αγώνα του για ανεξαρτησία, κυριαρχία, εδαφική ακεραιότητα, ενότητα και μή δέσμευση, συμπεριλαμβανομένης και της απαλλαγής από ξένα στρατεύματα και

..//...

στρατιωτικές βάσεις, μπορεί να συνεχίσει να είναι βέβαιος για την αλληλέγγυα υποστήριξή μας. Το ίδιο ισχύει και έναντι της Ελλάδας, ενάντια σε κάθε αδικαιολόγητη και αντίθετη προς το Διεθνές Δίκαιο έξωθεν απαίτηση. //

Κύριε Πρόεδρε!

Η επίσκεψή σας δείχνει το υψηλό επίπεδο στο οποίο έφθασε η πολύπλευρη και καρποφόρα συνεργασία της ΓΛΔ και της Ελληνικής Δημοκρατίας. Αγόμενες από αμοιβαίο σεβασμό και εκτίμηση, οι σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών μας έχουν λάβει μία σημαντική ανοδική πορεία. Αναπτύσσονται δε για το καλό των δύο λαών και καταδεικνύουν τη ζωτική δύναμη των αρχών της ειρηνικής συνύπαρξης.

Κύριε Πρόεδρε, ελπίζω ότι η παραμονή σας στην ΓΛΔ θα δώσει σε σας, στην αξιότιμη σύζυγό σας και στην ακολουθία σας μία εγγύτερη εντύπωση της φιλειρηνικής μας χώρας και των ανθρώπων της. Η δημοκρατία μας σε διάστημα πλέον των τριάμισυ δεκαετιών έχει προχωρήσει καλά στην οικονομία, την επιστήμη, τον πολιτισμό και σε άλλους τομείς. Τώρα εφαρμόζουμε τους προσανατολισμούς που αποφασίσθηκαν κατά το 11ο Συνέδριο του Ενιαίου Σοσιαλιστικού Κόμματος, της διαμόρφωσης της ανεπτυγμένης σοσιαλιστικής κοινωνίας τώρα που πλησιάζουμε στην επόμενη χιλιετία. Οικονομική και κοινωνική πολιτική δεν μπορούν συνεπώς να διαχωρισθούν μεταξύ τους. Αυτές εξυπηρετούν το καλό του λαού. Θα ήθελα άλλη μία φορά να υπογραμμίσω ότι αυτό που όλοι κυρίως χρειαζόμαστε είναι η ειρήνη. Όλοι οι λαοί την χρειάζονται. Γι'αυτήν εργαζόμαστε.

Ας υψώσουμε το ποτήρι μας

- για ένα ειρηνικό μέλλον της ανθρωπότητας,
- για την καλή συνεργασία και κατανόηση μεταξύ της ΓΛΔ και της Ελλ.Δημοκρατίας,
- στην υγεία σας κύριε Πρόεδρε, στη υγεία της συζύγου σας και όλων των παριστάμενων.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

28

Γράφει ὁ συγγραφέας Γ. Μανιατάκος

Κυριακη 8. 6. 86 «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ»

Η ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ τοῦ Μίκη Θεοδωράκη ἀπό τό βουλευτικό ἀξίωμα, ἡ ἀποχώρησή του ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική ζωή καί ἡ πολυσυζητούμενη ἐγκατάστασή του σέ κάποια χώρα τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι θέμα καί προσωπικό δικό του καί γενικότερο. Καί σάν τέτοιο δέν μπορεῖ παρά νά προκαλεῖ τά σχόλια πού προκαλεῖ. Ξέροντας τόν μεγάλο συνθέτη σάν χαρακτήρα καί παρακολουθώντας τον στήν δημιουργική του πορεία, περίμενα ὅτι κάτι τέτοιο θά γινόταν μιά μέρα καί μάλιστα πολύ σύντομα. Οσο μεγάλος καί ἄν εἶναι κανείς, ὅσο προικισμένος, δέν μπορεῖ νά θητεύει σέ δύο πάθη ταυτόχρονα, δίχως αὐτό νά ἀφήνει ἀζημίωτο τό ἔργο του καί στόν ἕνα τομέα καί στόν ἄλλο. Η πολιτική εἶναι καί πρέπει νά εἶναι πάθος, ἀφοσίωση, ἤ καί αὐτοθυσία ἀκόμα. Η τέχνη τό ἴδιο, εἶναι ἀπό τή φύση της πάθος, ἀπό ἐκεῖνα μάλιστα πού δέν γίνεται νά φρενάρονται κάθε τόσο καί νά διακόπτονται στήν ἔκρηξή τους. Ενα ἀπό τά δύο πάθη ἦταν φυσικά νά ὑποχωρήσει. Τώρα, ὁ δημοφιλής συνθέτης θά ἔχει ὅλο τό χρόνο νά ἐργαστεῖ σέ ἐκεῖνον τόν τομέα, ὅπου ὄχι μόνο τό δικό του ὄνομα, ἀλλά τό ὄνομα τῆς χώρας γενικότερα κέρδισε παγκόσμια ἀκτινοβολία.

∴

ΕΥΚΟΛΟ εἶναι νά φανταστῶ τήν ἀναντιμετώπιστη ἐσωτερική πίεση πού αἰσθανόταν ὁ Θεοδωράκης γιά νά πάρει τήν ἀπόφαση πού πῆρε. Πρίν ἀπό μερικούς μῆνες γιόρτασε τήν ἑξηκοστή ἐπέτειο τῆς γέννησής του. Αὐτό λέει πολλά. Λέει ἐκεῖνο πού σήμαινε καί σημαίνει γιά κάθε δημιουργό, σέ κάθε τομέα, ἡ πίεση τοῦ χρόνου. Οταν ἕνας μεγάλος δημιουργός, ὁποιος καί ἄν εἶναι, περάσει σέ μιά κάποια ἡλικία, κυριεύεται ἀπό τή βιασύνη τοῦ χρόνου, ἀπό τό ἄγχος τοῦ «πεπερασμένου». Ο Τολστόι ἔλεγε σέ περίπτωση ἀνάλογη, «Θά χρειαζόμουνα μιάν ἀκόμα ζωή γιά νά γράψω ὅσα περιμένουν μέσα μου τήν ἔκφρασή τους». Ο Θεοδωράκης βρίσκεται στήν ἀκμή τῆς ὡρίμανσής του. Προχωρώντας στό μουσικό χῶρο σέ μορφές πιό ἔντεχνες, πιό χρονοβόρες καί πνευματοβόρες, ἔχοντας ἀκόμα πάρα πολλά νά πεῖ, ξεπέρασε τό δίλημμά του καί πῆρε τήν ἀπόφασή του. Δέν περίμενα ποτέ ὅτι ὁ συνθέτης θάμενε γιά πάντα διχοτομημένος στήν μέχρι τώρα θέση, καταδικασμένος, ὡς ἕνα βαθμό, καί τήν πολιτική νά μήν ὑπηρετεῖ μέ ἀφοσίωση καί σάν ἁπλός ἀναπαραγωγός παραδοσιακῶν τραγουδιῶν νά συνωστίζεται στό πλῆθος τῶν μικρῶν καί μεγάλων ἱεροδιακόνων τῆς παράξενης καλλιτεχνικῆς κουλτούρας, πού τυραννεῖ τόν τόπο μας. Θυμᾶμαι μιά συνέντευξή του πρίν ἀπό δύο περίπου χρόνια. «Μπουζούκι τέλος! Ηρθε ἡ ὥρα τῆς συμφωνικῆς μουσικῆς». Εἶχε ἤδη δώσει λαμπρά δείγματα τῆς ἀξίας του στίς σφαῖρες τῆς μουσικῆς δημιουργίας μέ τήν Τρίτη Συμφωνία του καί μέ τά λαϊκά ὀρατόριά του. Θά ἦταν ἀδύνατο νά τόν ρουφήξει τό «ρεμπέτ ἀσκέρι» τοῦ τόπου μας καί νά τόν φθείρει ἀπό κάθε πλευρά. Ενα ταλέντο σάν τοῦ Μίκη Θεοδωράκη ἔπρεπε μέ κάθε τρόπο νά προστατευτεῖ ἀπό ἕνα τέτοιο γλίστρημα. Καί ποιός ἄλλος θά τό προστάτευε παρά αὐτός ὁ ἴδιος; Πολλοί φίλοι του θά λυπηθοῦν γιά τήν ἀπόφασή του, καθώς μάλιστα τά τελευταῖα χρόνια γίνεται στόν τόπο μας ἡ πιό θλιβερή καλλιέργεια τῆς φιλοσοφίας τοῦ λαϊκισμοῦ στήν ἁπλοϊκότερη μορφή του. Εκεῖνοι ὅμως πού ξέρουν, ἐκεῖνοι πού ἔχουν μεγάλες ἀπαιτήσεις ἀπό τούς μεγάλους, δέν εἶναι δυνατό παρά νά χάρηκαν γιά τήν ἀπόφασή του.

∴

ΥΠΑΡΧΕΙ βέβαια καί ὁ ἀντίλογος. Θά μοῦ παρατηρήσει κάποιος ὅτι ἀπό τήν μεταπολίτευση καί ὕστερα τά πάντα ἦταν στή διάθεση τοῦ Θεοδωράκη γιά τήν προβολή καί τήν μετάδοση τοῦ ἔργου στίς πλατιές λαϊκές μάζες. Τά κρατικά μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης ἀπό χρόνο σέ χρόνο ἀφιέρωναν μέγα μέρος τῶν μουσικῶν προγραμμάτων τους στήν μετάδοση ἔργων τοῦ Θεοδωράκη. Σέ μιά δεδομένη στιγμή ἕνα κάποιο κανάλι ἤ κῦμα θά ἔδινε δική του μουσική. Ακόμα καί οἱ ἐκκλησίες ἄρχισαν νά ἀνοίγουν τίς πύλες τους στούς βυζαντινούς ὕμνους του. Οἱ ἐφημερίδες, καί τά περιοδικά, δίχως ἐξαίρεση, τόν καταδίωκαν κυριολεκτικά γιά συνεντεύξεις. Εἶχε ἑπομένως στή διάθεσή του ὅλα τά μέσα γιά ἐπικοινωνία μέ τό λαό. Αὐτό εἶναι ἀλήθεια, μιά καί στή χώρα μας, μέ τήν ἐλεύθερη διαλεκτική τῶν ἰδεῶν κανείς δέν μποροῦσε νά παρεμβάλει ἐμπόδια κανενός εἴδους στήν πορεία τοῦ δημιουργημένου καλλιτέχνη, τόσο ἀναγνωρισμένου καί ἐδῶ καί στό ἐξωτερικό. Αὐτό εἶναι ἀλήθεια, ἀλλά αὐτό δέν φτάνει. Στόν τόπο μας βασιλεύει ἀκόμα τό κλίμα τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς ὑπανάπτυξης. Καί ὅπου γίνεται προσπάθεια ἀλλαγῆς καί ἀναδημιουργίας, μέ τυμπανοκρουσίες μάλιστα, οἱ κατευθύνσεις εἶναι στρεβλές. Ο ἀχαλίνωτος λαϊκισμός, πού παγιδεύει τίς διαδικασίες τῆς ποιότητας, πού διαστρέφει τίς ἔννοιες μεγάλο καί μικρό, ἀκριβό καί φτηνό, πού κατεβάζει τόν καλλιτέχνη ἀντί νά τόν ἀνεβάζει, ἦταν φυσικό νά δημιουργεῖ γιά τόν καλλιτέχνη ἀσφυξία. Σέ ἕνα κράτος ὅπου μέ τήν μεγαλύτερη εὐκολία διορίζονταν καί διορίζονται πεντακόσιοι ἀργόμισθοι σέ ἕνα μόνο χρόνο καί σέ ἕνα καί μόνο ὀργανισμό κοινῆς ὠφέλειας, ἐνῶ γιά τήν δημιουργία μιᾶς συμφωνικῆς ὀρχήστρας ἀπό πενήντα ἤ ἑκατό μέλη προβάλλονται καί προβάλλονται τόσο καί τόσα βέτο, ὄχι μόνο ἀπό τόν ὑπουργό τῶν οἰκονομικῶν, εἶναι φυσικό νά μήν συντρέχουν οἱ συνθῆκες πού χρειάζεται ἕνας προικισμένος καλλιτέχνης γιά νά δημιουργήσει. Ενας νέος συνθέτης πού ἐργάζεται στή Βρετανία μέ λαμπρή ἐπιτυχία ρωτήθηκε πρίν λίγο καιρό γιατί δέν ἔρχεται στήν Ελλάδα νά ἐργαστεῖ καί ἡ ἀπάντησή του ἦταν: «Η Ελλάδα μοῦ λείπει πολύ, ἀλλά πῶς θά μποροῦσα νά ἐργαστῶ μέσα σέ αὐτό τό μπουζουκοτρελοκομεῖο;».

∴

Ο ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ἐπανειλημμένα μίλησε μέ ἀνάλογη σκληρότητα καί δέν παρέλειπε τήν εὐκαιρία νά καταδικάζει τήν κακοδαιμονία τοῦ τόπου μας στό χῶρο τῆς τέχνης γενικότερα. Τό πιθανότερο εἶναι ὅτι συμφωνεῖ μέ τόν ἐκπατρισμένο συνάδελφό του. Τσιγκουνιά, συναλλαγή, φτήνεια, μικρότητες, πιστοποιητικά προοδευτικότητας ἐκδιδόμενα ἀπό τά πιό ἀναρμόδια πρόσωπα, καί ἕνα κοινό συρόμενο καί φορτιζόμενο ἀπό τίς παιδαριώδεις συγχορδίες τῆς λαοκολακείας. Αὐτά εἶναι τά στοιχεῖα πού συνθέτουν, μέ μικρές ἐξαιρέσεις τά καλλιτεχνικά μας πράγματα. Ηταν λοιπόν φυσικός ὁ ἐκπατρισμός τόσων προικισμένων καλλιτεχνῶν ἀπό τόν τόπο μας. Τήν προπερασμένη ἑβδομάδα ἕνας Ελληνας συγγραφέας πού διαπρέπει στή Γαλλία, ὁ Αντώνης Δωριάδης, ἔλεγε σέ συνέντευξή του στήν ΕΡΤ: «Στήν Ελλάδα ὑπάρχουν συνθῆκες ἀληθινῆς ζούγκλας. Μαινόμενοι κριτικοί ἀποκεφαλίζουν ἱκανούς δημιουργούς μέ λιβέλλους ἤ τούς θάβουν μέ τήν παρασιώπησή τους. Στή Γαλλία ἐπικρατεῖ κατάσταση ἄλλη. Εκεῖ μπορεῖς ἀκόμα καί νά ἀποτύχεις, δίχως αὐτό νά σημαίνει καί θάνατό σου». Καί ἔλεγε δυστυχῶς τήν ἀλήθεια. Ενας ἄλλος συνθέτης, πολύ γνωστός ἀπό τίς διεθνεῖς ἐπιτυχίες του στό χῶρο τῆς σύγχρονης μουσικῆς, ἐξηγοῦσε πόσα μέσα θέτει στή διάθεσή του ὁ ραδιοσταθμός τοῦ Λονδίνου στό τμῆμα θεατρικῶν ἔργων, πού ἐπενδύονται μέ μουσική, ἀπό τό ἀρχαῖο ἑλληνικό δράμα, ὡς τό σαιξπηρικό καί ἀπό τό σαιξπηρικό ὡς τό σύγχρονο, τοῦ Τένεσσυ Οὐίλιαμς, τοῦ Ονήλ, τοῦ Ανουίγ κ.λ.π. Αφθονία ἀπό μέσα, μεγάλα ὀρχηστρικά σύνολα, πολυτελεῖς χορωδίες, σολίστ ἀπό τούς ἀναγνωρισμένους, φωνές ἀπό τίς πιό γνωστές. Πῶς θά μποροῦσε ὁ Θεοδωράκης νά ἀποδώσει ἐκεῖνα πού εἶναι ἀσφαλῶς σέ θέση νά ἀποδώσει δίχως νά ἔχει στή διάθεσή του τά μέσα; Εδῶ δέν ἔχουμε οὔτε κάν αἴθουσες κατάλληλες γιά μεγάλα ὀρχηστρικά ἔργα. Ενα τεράστιο κτίριο, πού ἄρχισε νά κτίζεται τό 1978, στέκει γκρίζο γιαπί στή λεωφόρο Κηφισιᾶς στήν Αθήνα, δίπλα στόν ἀνδριάντα τοῦ Ελευθερίου Βενιζέλου, γιά νά κραυγάζει μ τήν ἀσκήμια τοῦ τσιμέντου καί τίς ἀποσυνδεμένες σκαλωσιές του τήν κακομοιριά μας. Η ὅλη πολιτιστική πολιτική τοῦ σημερινοῦ κράτους θεωρεῖται ἀπό τόν ἴδιο τό συνθέτη σάν ἐξωφρενική.

∴

ΠΑΡΑΘΕΤΩ ἐδῶ ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό κείμενο τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοδωράκη, πού τό ἀντιγράφω ἀπό τό ἐξώφυλλο τοῦ τελευταίου του δίσκου, καί πού ἐξηγεῖ πέρα ὡς πέρα τίς ἀποφάσεις του. Γράφει, λοιπόν, ὁ δημοφιλής συνθέτης: «Τό τελευταῖο διάστημα παρακολούθησα ἀπό τήν τηλεόραση δύο διεθνεῖς ἀγῶνες, ἕναν ποδοσφαιρικό καί ἕναν μπάσκετ. Καί εἶδα καί ἄκουσα κάτι τό πρωτοφανές. Οἱ Ελληνες φίλαθλοι γιουχάιζαν τούς φιλοξενούμενούς μας ἀθλητές. Αἰσθάνθηκα τήν ἀνάγκη νά στείλω τήν ἑπόμενη στούς ξένους μας τό ἀκόλουθο τηλεγράφημα: «ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΜΑΣ ΞΕΝΟΙ ΣΤΟΠ. ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΣΑΝ ΕΛΛΗΝΑΣ ΝΑ ΣΑΣ ΖΗΤΗΣΩ ΜΕ ΟΛΗ ΜΟΥ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΣΥΓΓΝΩΜΗ ΣΤΟΠ. ΞΕΡΩ ΤΙ ΣΚΕΠΤΕΣΘΕ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ ΜΟΥ ΣΤΟΠ. Η ΜΟΝΗ ΕΞΗΓΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΟΤΙ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΠΟΙΑ ΚΙΡΚΗ ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΙ ΚΑΠΟΙΟΥΣ ΣΕ ΑΡΚΟΥΔΕΣ ΣΤΟΠ. ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΙΜΟΥΝ ΤΟΥΣ ΞΕΝΟΥΣ ΣΤΟΠ. ΣΑΣ ΑΓΑΠΩ ΚΑΙ ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΥ ΤΙΜΗΣΑΤΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ΣΤΟΠ. ΔΙΚΟΣ ΣΑΣ. Μ.Θ.». Αὐτή ἡ ἴδια Κίρκη, συνεχίζει τό κείμενο τοῦ συνθέτη, πού μεταβάλλει τούς φιλάθλους σέ ἀρκοῦδες, μεταμορφώνει τούς «φιλόμουσους» σέ μαϊμοῦδες. Μέ τό σημείωμα αὐτό θά ἤθελα νά ἐκφράσω δημόσια τό αἴσθημα ἀπολύτρωσης πού δοκίμασα ὕστερα ἀπό πολλά χρόνια, συνεργαζόμενος δισκογραφικά μέ κάποιον πού θεωρεῖ, ὅπως καί ἐγώ, τήν τέχνη καί εἰδικά τό τραγούδι πνευματική καί ψυχική ἀνάγκη, ἱερή δημιουργική πράξη καί ἀπόλυτα προσωπική ἔκφραση ἔξω καί πέρα ἀπό κάθε σκοπιμότητα. Μέ τόν Μάνο Χατζιδάκι ὅλα αὐτά τά χρόνια παρακολουθοῦμε ἔκπληκτοι νά γίνονται τέρατα καί σημεῖα μέσα σ' ἕνα χῶρο τόσο οἰκεῖο καί ἀγαπημένο γιά μᾶς, ὅπως εἶναι τό ἑλληνικό τραγούδι κλπ.». Σίγουρα, καί μόνο αὐτό τό κείμενο, γραμμένο ἀπό τό χέρι τοῦ Θεοδωράκη, θά ἦταν ἀρκετό γιά νά ἐξηγήσει τήν ἀπόφασή του ἤ ἔστω τή σκέψη του νά φύγει ἀπό τήν Ελλάδα. Τό ἴδιο ἄλλωστε «ἀναγγέλλει» κάθε τόσο σάν ἐπικείμενο καί ὁ Χατζιδάκις.

∴

ΥΠΟΘΕΣΗ τοῦ Θεοδωράκη εἶναι τό ποῦ θά ἐγκατασταθεῖ, ἄν τελικά ἀποφασίσει νά φύγει ἀπό τή χώρα μας γιά τούς ἀντικειμενικούς λόγους πού δέν τοῦ ἐπιτρέπουν νά ἀναπτυχθεῖ στή γενέτειρα. Η Ελλάδα θά τοῦ λείψει πολύ ἀπό μιάν ἄποψη, Ρωμιός ὡς τό κόκκαλο καθώς εἶναι, ὅπως λείπει ἀπό ὅλους τούς μετανάστες, σ' ὁποια ἤπειρο καί ἄν καταφύγουν. Κάποτε εἶχε πεῖ ὅτι θά μποροῦσε νά ἐργαστεῖ στήν Ανατολική Γερμανία. Ηταν τότε πού δινόταν ἡ Τρίτη Συμφωνία του μέ τόσο μεγάλη ἐπιτυχία στό Ανατολικό Βερολίνο. Λίγο ἀργότερα, ὡστόσο, ἔδινε τήν ἐντύπωση ὅτι θά προτιμοῦσε τό Παρίσι ἤ τίς Βρυξέλλες, μιά δυτικοευρωπαϊκή πρωτεύουσα, τέλος πάντων. Τό βρῆκα πολύ φυσικό αὐτό. Ενας καλλιτέχνης μπορεῖ νά δημιουργήσει ὅσο τοῦ ἐπιτρέπουν οἱ δυνατότητές του μόνο ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐλεύθερη διαλεκτική τῶν ἰδεῶν εἶναι κανόνας. Η γλώσσα τῆς μουσικῆς ἔχει βέβαια τήν ἰδιοτυπία της. Μπορεῖ νά ξεφεύγει πολλές φορές τόν ἄνωθεν ἔλεγχο. Μπορεῖ νά σαλπίζει μηνύματα διφορούμενα, ἀλλά πάντα βρίσκεται κάτω ἀπό τή βαριά σκιά τοῦ ἐπηρεασμοῦ καί φυσικά τῆς ὑποψίας, ὅτι ἄλλα λέει καί ἄλλα ἐννοεῖ. Καί αὐτό δέν μπορεῖ παρά νά φρενάρει τήν ἐλευθερία τοῦ καλλιτέχνη. Οπωσδήποτε, ὁποια χώρα κι ἄν διαλέξει, εἶναι βέβαιο πώς θά ἔχει ἀμέσως στή διάθεσή του ἄφθονα μέσα γιά τήν ἐργασία του καί ἐπίσης ἀτελείωτο κοινό, πολύ πλατύτερο καί πολύ πιό ἀνεβασμένο ἀπό τό δικό μας γιά τήν ὑποδοχή του. Γιατί, ὅπως εἴπαμε, ὁ Θεοδωράκης δέν θά πήγαινε σέ καμιά περίπτωση σέ ξένη χώρα γιά νά ἐργαστεῖ, ἄν δέν ἦταν ἀποφασισμένος νά ἀφιερώσει τά ἑπόμενα δημιουργικά του χρόνια στή σύνθεση μεγάλων ὀρχηστρικῶν ἔργων. Στόν τόπο μας δέν δημιουργήθηκαν δυστυχῶς ἀκόμα οἱ θεσμικές ἐκεῖνες ἀλλαγές, οὔτε στήθηκαν οἱ ἀναγκαῖες ὑποδομές γιά τήν ὑπηρεσία μιᾶς τέχνης πάνω ἀπό τά ἐπίπεδα τῆς φτήνειας καί τῆς μετριότητας.

∴

ΦΥΣΙΚΑ θά ξαναγυρίσει μιά μέρα στή γενέτειρα ὁ Μίκης Θεοδωράκης, ἄν τελικά φύγει. Καί θά εἶναι εὐτύχημα γιά ὅλους, γιά τόν τόπο μας γενικότερα, ἄν, στά χρόνια τοῦ θεληματικοῦ του ἐκπατρισμοῦ, δώσει νέα ἔργα, πέρα καί πάνω ἀπό τά γνωστά τραγούδια πού ἀπολαμβάνουμε ὅλοι καί ἀπό τίς πιό πλατιές, πιό ἔντεχνες συνθετικές δημιουργίες πού ὡς τώρα ἔδωσε. Ολα δείχνουν ὅτι οἱ δυνατότητές του εἶναι πολύ μακριά ἀπό τήν ἐξάντλησή τους. Εἶναι ἐπίσης βέβαιο, ὅτι ἡ νοσταλγία γιά τή γῆ τῶν προγόνων θά τρέφει τήν ἔμπνευσή του μέ πάθος. Τόν φαντάζομαι καί νά φεύγει καί νά ξαναγυρίζει, μέ τήν ψηλή, βαριά σιλουέτα του. Καί θά ἀψηφίσω τόν κίνδυνο νά φανῶ μελοδραματικός, καταγράφοντας ἐδῶ τούς στίχους ἑνός ἀπό τά πιό ὡραῖα τραγούδια τοῦ τελευταίου του δίσκου, πλαισιωμένους ἀπό μιά μουσική ἐπένδυση ἀληθινά μαγευτική καί τραγουδημένους ἀπό μιά φωνή νεαροῦ κοριτσιοῦ ἐπίσης, συναρπαστική:

Μιά μέρα πού θά κάνει κρύο, θά γυρίσεις
κι' ὄχι τήν πόρτα, μά τό τζάμι θά χτυπήσεις.
Τά ἴδια ροῦχα ὅπως πάντα θά φορᾶς,
θάχεις τά χέρια σου στίς τσέπες,
κι' ὅπως πάντα, ὅπως πάντα, θά γελᾶς,
δέν θά μιλᾶς, δέν θά μιλᾶς...
Εφυγες μέ τό κρύο καί μέ τή βροχή,
πάλι μέ κρύο καί μ' ἀγιάζι θά γυρίσεις,
βγάλ' τό σακάκι σου, θά πῶ, ἔχει βραχεῖ κλπ.».

Ισως τά λόγια τοῦ τραγουδιοῦ νά μήν προχωρᾶνε πέρα ἀπό τά πλαίσια μιᾶς συνηθισμένης ἐρωτικῆς ἱστορίας, ἀλλά ὁ μουσικός ἦχος εἶναι τόσο πλατύς, τόσο βαθύς, μέ τόση λαχτάρα, πού θά πήγαινε καί στήν περίπτωση ἑνός πρόσκαιρου χωρισμοῦ Θεοδωράκη - Ελλάδας. Ολοι ἔχουμε ἔρωτα μέ τή χώρα μας, ἀκόμα καί ὅταν μᾶς ἀπελπίζει. Καί ὅλοι δραπετεύουμε κάποτε. Παίρνουμε, ὅμως, πάντα μαζί μας τό βαθύ, τό ἀγιάτρευτο ντέρτι τοῦ ἔρωτά μας, αὐτόν τόν ἀκοίμητο καημό πού μᾶς ξαναβάζει στό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς.

Ηλία σε παράδειγμα από
βοηθητικό άλμπουμ.

Βραχατι - Αυγουστος I986

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

I.

Μετα τη Χουντα καθε εχεφρων Ελλην εγνωριζε οτι η Χωρα μας ειναι αρρωστος βαρεια. Καποιος γιατρος ειπε "χρειαζεται εγχειρησις" , αλλος προτεινε πιτουρα πασαλειμενα με μελι. Οι Ελληνες προτιμησαν τον δευτερο. Στην αρχη γλυκαθηκαν. Μετα πρηστηκαν.

2.

Ο συγχρονος υπερεθνικισμος της δημοκοπιας κατα της Τουρκιας θυμιζει αυτον που εκδιδει κρυφα τη γυναικα του ενω φανερα τη δερνει για λογους ηθικης..... Ποιον στρατιωτικο χαρτη παρατηρουν αραγες αδελφωμενοι ο Ελληνας και ο Τουρκος στρατηγος στο Αρχηγειο του ΝΑΤΟ; Θλιβερη αληθεια η πολιτικη που ενωνει τουςστρατηγους και χωριζει τους λαους.

3.

Πανω σε μια επισημη Αριστερα που σαπισε η διαιρεση, φυτεψαν το χορτο της δημοκοπιας που με τον καιρο αρχιζει να ξεραινεται..... Ομως το χωμα απο κατω ειναι καλο. Περιμανει την ωρα του να φυσηξει γλυκο αερακι, να φυγουν οι σταχτες.

4.

Οποιος νομιζει οτι εκεινο " το χωμα ειναι δικο τους και δικο μας " το ειπαμε για να κανουμε πλακα, θα ξυπνησει μια μερα αποτομα. Πριν ανοιξει το καναλι του Σουεζ οι μεγαλοι ποντοποροι για να πανε στις ζεστες θαλασσες κανανε το γυρο της Αφρικης.

5.

Ειναι πολυ αργα πια για να απογοητευτω η για να κουραστω. Αποδειξη οτι τα καταφερα στις δωδεκα παρα ενα λεπτο να βγω απο την παγιδα. Τωρα πετω και παλι με ανοιγμενα διαπλατα τα φτερα.

6.

Ναι, ο διαλογος κοπηκε. Αυτοι ηταν στο μπαλκονι. Εγω απο κατω τους τραγουδουσα. Το γνωστο " Ρωμαιος και Ιουλιετα ". Τωρα η Ιουλιετα παιζει ρουλετα στα γονατα του Τομ-Φαπας. Με γεια της με χαρα της. Ναναι καλα το τραγουδι. Οσο για τα μπαλκονια, υπαρχουν πολλα.

7.

Ηταν μια εποχη που καθομουν κοντα τους. Ετσι τους ειδα να αιφνιδιαζονται με την δολοφονια του Λαμπρακη. Να πνιγονται μεσα σε μια κουταλια νερο. Να μην παιρνουν χαμπαρι, οταν τη μερα της κηδειας του Λαμπρακη μια νεα πολιτικη κατασταση ειχε γεννηθει. Δεν καταλαβαν την προειδοποιηση της μαζικης δολοφονιας στο Γοργοποταμο. Δεν διαφοροποιηθηκαν μεσα στο αλαλουμ της αποστασιας. Δεν επιασαν οι κεραιες τους την επερχομενη Δικτατορια. Δεν πηραν καμμια πρωτοβουλια μολις εγινε η Δικτατορια. Δεν εκμεταλλευτηκαν την ιστορικη ευκαιρια του αντιδικτατορικου αγωνα. Δεν προετοιμασαν την μεταδικτατορια. Εξανεμισαν και χαρισαν πλουσιοπαροχα σε αλλους τον μεταδικτατορικο αντιιμπεριαλιστικο και αντιολιγαρχικο ανεμο. Στρωσανε με τα δυο τους χερια το χαλι για να περασουν οι αλλοι. Κι οταν αυτοι οι αλλοι εγιναν το νεο κατεστημενο, τοτε βρεθηκαν ολοι μαζι συλληβδην ενωμενοι και παλι, ομως κατω απο το χαλι...

8.

Ευχαριστως θα ψηφιζα μια οποιαδηποτε κυβερνηση που θα πιστευα οτι θα μπορουσε πριν απο τις ξενες βασεις, να διωξει ολες τις βιομηχανιες απο το

λεκανοπεδιο της Αττικης, τον Βαρδινογιαννη απο το Σαρωνικο και να προστατεψει τα δαση μας. Αυτα ολα ειναι πολλα μπροστα στο τιποτα που γινεται συνηθως.

9.

Οταν φτιαχνεις με τα χερια σου ενα ψωμι, ενα παπουτσι, ενα θεατρικο εργο, ενα κοστουμι, μια επιστημονικη μελετη τοτε ξερεις τι θα πει σοσιαλιστικη προσφορα. ~~Δημιουργια~~. Ο επαγγελματιας πολιτικος των ημερων μας φτιαχνει και πουλαει αερα φρεσκο. Και επιπλεει. Γιατι οι συμπατριωτες μας εγιναν αεροφαγοι.

ΙΟ.

Ξαναγυριζοντας με τους " Δρομους του Αρχαγγελου " σε κεινες τις εποχες, ξαφνικα ψηλωσα. Δε με χωρουσε πια η χαβουζα.

ΙΙ.

Να καταλυεις το Βενιζελο οταν στα τελευταια σαραντα χρονια γινεσαι και ξαναγινεσαι ορντινατσα σε τοσους και τοσους υποβενιζελους;

Ι2.

Το να μενεις αυτο που εισαι, να εισαι δηλαδη Ελληνας με ολη την εννοια, ειναι μια υποθεση γουστου και αναγκης. Αν η πλειοψηφια απο τους συμπατριωτες μου δεν αντεξει στην προκληση του καιρου, δεν υπαρχει για μενα προβλημα δημοκρατικης προσταγης. Θα μεινω αυτος που ειμαι γιατι μπορω να ειμαι αυτο που ειμαι και δεν μπορω να ειμαι η να γινω κατι που δεν ειμαι.

Ι3.

Ο,τι εγινε, εγινε και κανεις ευτυχως δεν μπορει να μεταλαξει το παρελθον. Αλλα και το παρον, μολις πηξει, γινεται αυτοματως ενα αδιαβλητο παρελθον Μονο το γερο παρελθον σε εξακοντιζει στο μελλον. Ποσο μακρια θα φτασει ο καθενας μας; Αυτος θα πει την αληθεια. Αυτον θα πιστεψουν.

Ι4.

Καθε εξουσια που εχει γινει πυραμιδα με αποστρεφεται. Το ιδιο αισθανομαι κι εγω. Γι αυτο, ισως γεννηθηκα ενας μικρος Μωυσης με εντολη να οδηγησω τους δικους μου περα απο την ερημο.

I5.

Μη δινεται σημασια σε ολους αυτους που οταν μαθαινανε να ανακατευουν τη λασπη, οι δασκαλοι τους ειχαν χτισει τον Αγιο-Σωστη. Ιδιαιτερα, οταν μετα τοσα χρονια εξακολουθουν να ανακατευουν τη λασπη μη μπορωντας να κανουν ΤΙΠΟΤΕ αλλο.

I6.

Σκεφτομαι την ηθικη πλευρα των σχεσεων εξουσιας. Το δεμενο σκυλι, το αλογο υποζυγιο με πληγωνουν. Ο Ανθρωπος υποδουλωνει. Ο εξουσιαστης αντλει ηδονη ασκωντας βια. Ο ανθρωπος-εξουσιαστης βιαζει τη φυση. Ξευτελιζει καθε οντοτητα. Του δεντρου, του ζωου, του ανθρωπου.

I7.

Σπανια η εξουσια ταυτιζεται με το Λαο. Καποτε τον εκφραζει. Μερικως και κατ' εξαιρεση. Ο,τι μας εχει μεινει στην ιστορια σαν "λαικη κληρονομια" βρισκεται σε θανασιμη αντιθεση με καθε ειδος εξουσιας. Λαος-εξουσια δεν υπαρχει. Καθε φορα που παει να γινει κατι τετοιο, στο τελος μενουν αυτοι που, οπως λενε, "εκφραζουν το Λαο". Και δεν ξερει κανεις αν σε προσβαλει πιο πολυ ενας απροκαλυπτος Δυναστης η καποιος που ισχυριζεται πως ενεργει για το καλο σου.

I8.

Ξεχωριζω εναν Λαο απο τους Εξουσιαστες του. Δεν παει να εχουν επιβληθει δημοκρατικα... Αφου δημοκρατια δεν μπορει να υπαρξει. Ετσι, αγαπω το Λαο του Ισραηλ και τους Αραβικους λαους. Δεν συμφωνω με πολλες ενεργειες που εχουν κανει οι κυβερνωντες. Και οι μεν και οι δε κανουν συχνα κακο στους λαους τους. Εγω τραγουδω με το ΜΑΤΧΑΟΥΖΕΝ το Λαο του Ισραηλ. Τραγουδω με τον ΥΜΝΟ το Λαο των Παλαιστινιων. Οπως τραγουδω το Λαο της Τουρκιας το ιδιο οπως κανω με το δικο μας Λαο.

I9.

Ναι, ειμαι ουτοπιστης. Και το καυχιεμαι. Η πραγματικοτητα οπως μας την εφτιαξαν οι πραγματιστες μου φερνει εμετο. Μονο οταν θα αποφασιζαν οι Λαοι να κανουν το απραγματοποιητο, μονο τοτε θα γεμιζαν ευτυχια. Ομως αυτο δεν προκειται να γινει ποτε. Και τι ειναι το απραγματοποιητο; Ο αληθινος εαυτος σου.

20.

Δημιουργω μια πραγματικοτητα πιο πραγματικη απο την φαινομενικη πραγματικοτητα γιατι η δικη μου εναρμονιζεται με τους κοσμικους αρχεγονους νομους. Αυτους που καθοριζουν την κινηση των ουρανιων σωματων. Που βρισκονται μεσα στα κρυσταλα και μεσα στο ατομο. Ειναι η Αρμονια. Κι αυτη τη δουλεια μπορει να την κανει καθε σπορος και καθε σπερμα. Δηλαδη η αμυγδαλια και το χελιδονι.

2I.

Ο ποιητης -ο ποιων, ο χτιζων, ο καλλιεργων, ο γεννων- ειναι η συνειδηση ενος λαου. Ο Δημοκοπος ειναι τατουαζ πανω στο δερμα του.

22.

Απο ποτε ενας ολοκληρος λαος ειναι υπευθυνος για τα εργα των εξουσιαστων του; Απο ποτε θα πρεπει να τιμωρουμε τους λαους; Μα νομιζω, απο την εποχη του Τριτου Ραιχ. Μην πας στο Ι φαηλ, μην πας στη Βηρυτο, μην πας στην Τουρκια, συνθηματα που θυμιζουν Χιτλερ.

23.

Οταν ο Ελληνας και ο Τουρκος στρατηγος μπορει να ειναι αδερφωμενοι μεσα στα πλαισια του ΝΑΤΟ με στοχο τη Σοβιετικη Ενωση, τοτε γιατι δεν μπορει να ειναι αδερφωμενοι Τουρκοι και Ελληνες εργατες-αγροτες-φοιτητες, λαος

με λαο στα πλαισια μιας δικαιης -και για τις δυο πλευρες- ειρηνης και συνεργασιας και με στοχο την ευημερια και των δυο λαων;

24.

Αν οι δημοκοποι που μας κυβερνουν αισθανονταν πραγματικα εθνικη προσβολη απο την παρουσια των τουρκικων στρατευματων στην Κυπρο, τοτε δεν θα συνεργαζονταν με τους Τουρκους,δηθεν για την αμυνα του ελευθερου κοσμου ομως στην ουσια, για την εξυπηρετηση των στοχων της αμερικανικης πολιτικης.

25.

Εμεις θα σπασουμε το φαυλο κυκλο του σωβινισμου. Το μισος εναντιον της Τουρκιας -και του Τουρκικου λαου- που συστηματικα καλλιεργειται στις μερες μας δεν ειναι παρα ενα αλλοθι για να καταπιει ο λαος μας τις υπερογκες δαπανες που μας επιβαλει το ΝΑΤΟ και οι ΗΠΑ. Για να μην ελεγχει ο λαος τις στρατιωτικες δαπανες που αυτες μαζι με το Κρατος-Μολωχ γονατιζουν την οικονομια μας. Με την αποκατασταση της ανεξαρτησιας στην Κυπρο και με στενες σχεσεις με την Τουρκια, θα ειναι δυσκολο για τους κυβερνωντες να ξεγελουν το λαο.Και για να το πουμε αλλιως: Με ανοιχτες αυτες τις πληγες δεν μπορει να υπαρξει φιλολαικη οικονομικη και κοινωνικη πολιτικη. Θα πηγαινουμε απο το κακο στο χειροτερο. Να γιατι οι σχεσεις μας με την Τουρκια ειναι το κλειδι.

26.

Η φιλια με την Τουρκια θα στηριχτει πανω σε δυο αρχες.Πρωτον: Η Κυπρος ανεξαρτητη. Χωρις προστατες. Χωρις ξενα στρατευματα. Με ολες φυσικα τις εγγυησεις για τα συμφεροντα και τα δικαιωματα της τουρκοκυπριακης μειοψηφιας απο μερους της ελληνοκυπριακης πλειοψηφιας. Δευτερον: Καμμια απαιτηση και καμμια απειλη για την εδαφικη ακεραιοτητα της καθε χωρας. Να αποσυρθουν ολα τα στρατευματα απο τα συνορα. Να δοθουν αμοιβαιες διευκολυνσεις μεσα στα πλαισια του δικαιου, της λογικης και των διεθνων συμφωνιων.

27.
Η ενταση με την Τουρκια ριχνει σταχτη στα ματια του ελληνικου λαου και κατεβαζει το βιοτικο του επιπεδο. Απο την αλλη οχθη του Αιγαιου, η ενταση με την Ελλαδα ριχνει τους Τουρκους δημοκρατες στη φυλακη.

28.
Ενα κιτρινο μισος με καταδιωκαι. Το κεντρο απο οπου εκπορευεται φροντιζει να το κρυβει συστηματικα. Βαζει τα οργανα του να το εκφραζουν. Με εργα και οχι με λογια. Αυτο το επισημο κιτρινο μισος δεν παγωνει μονο τους Ελληνες υπευθυνους. Περνα τα συνορα. Ετσι λ.χ. ο Μιτεραν επαψε να μου μιλα. Ο Αραφατ εθαψε τον ΥΜΝΟ. Ως και ορισμενα σοσιαλιστικα κρατη με ξηλωνουν βιαστικα για να φανουν ευχαριστοι. Για να μην αναφερθω στη γνωστη προσωπικη μου σταση τον τελευταιο καιρο. Ποιος ξερει; Τα πραγματα που με αναγκασαν λ.χ. να παραιτηθω ειναι τοσο περιεργα, παραξενα, ανεξηγητα που μοιραια σκεφτομαι: Μηπως καποιοι χαρησαν το κεφαλι μου -οπως ο Ηρωδης χαρισε το κεφαλι του Βαπτιστη στη Σαλωμη- για να γινουν κι αυτοι αρεστοι στο κιτρινο μισος; Η απλως για να μην παραθυμωσει μαζι τους το κιτρινο μισος; η τελος, για να μη θυμωσει με τους φιλους τους που διερχονται περιοδο ερωτικου ειδυλιου με τη σοσιαλιστικη Ελλαδα;

29.
Η πολιτικη της μαχομενης κουλτουρας απαιτει συνεχη παρουσια μεσα στην κοινωνικη και πολιτικη ζωη. Φυσικα, σε βαρος του δημιουργικου εργου. Οταν ομως εχω απο τη μια μερια το κιτρινο μισος που κλεινει συστηματικα ολες τις διαβασεις, τη μια μετα την αλλη. Που τρομοκρατει ολα τα μεσα μαζικης ενημερωσης κι ετσι παραποιει το εργο μου και την εικονα μου χωρις δυνατοτητα απο μερους μου να αντιδρασω. Και οταν, παντα με κεντρο

το κιτρινο μισος, δυναμεις, προσωπικοτητες, κομματα, ακομα και ξενα κρατη με αποκοβουν, τοτε δε μου μενει παρα ενας μονο τροπος για να επιζησω και ενα μεσον για να πολεμησω: Η Δημιουργια. Γι αυτο κλειστηκα στον εαυτο μου. Γι αυτο εγκατελειψα τα οχυρα της μαχομενης κουλτουρας. Κατεβηκα μεσα στα βαθη του ειναι μου να ζησω ευτυχισμενος με τα εργα μου. Εδω που βρισκομαι δεν μπορει να με φτασει βελος φαρμακερο. Ωστοσο, η φυση μου παραμενει μαχητικη. Μονο που στον σκονισμενο καμπο δε βλεπω καμμια κινηση. Αν ξαφνικα φανουν ανθρωποι, αν φανουν Ελληνες πουθενα θα βγω να τους ανταμωσω οπως εκεινα τα ωραια χρονια. Τα δυνατα.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ~~[illegible]~~ Αύγουστος 1986
Βραχάτι

(1)

Μετά τή Χούντα κάθε έχέφρων Έλληνας ξέρει ότι ή Χώρα μας είναι άρρωστη βαρειά. Κάποιος γιατρός είπε «Χρειάζεται εγχείρηση» ό άλλος πρότεινε ~~[illegible]~~ γιά θεραπεία πίτουρα πασαλειμμένα μέ μέλι. Οί Έλληνες προτίμησαν τό δεύτερο. Έτσι άρχή γλυκάθηκαν. Μετά πρήστηκαν

(2) (ΤΟΥΡΚΙΑ)

Ό σύγχρονος υπερεθνικιστής ~~[illegible]~~ της δημοκρατίας κατά της Τουρκίας θυμίζει αυτόν πού εκδίδει κρυφά τή γυναίκα του ενώ φωνάζει ότι δέρνει γιά λόγους ηθικής... Ποιό στρατιωτικό χάρτη παρατηρούν άραγε αδερφωμένοι ό Έλληνας καί ό Τούρκος στρατηγός στό Αρχηγείο του ΝΑΤΟ; Θαυμαστή αλήθεια ή πολιτική πού ενώνει τούς στρατηγούς καί χωρίζει τούς λαούς.

(3)

Πάνω σέ μιά επίσημη Αριστερά πού σάπισε ή δικτατορία φύτεψαν τό χόρτο της δημοκρατίας ~~[illegible]~~ πού μέ τόν καιρό τό ~~[illegible]~~. Όμως τό χώμα αυτό κάτω είναι καλό. Περιμένει τήν ώρα του νά ανοίξει γόνιμο αυλάκι, νά φυτρώσουν οί στάχυες.

Τό άρχισε νά ξεραίνεται...

(4) Όποιοι νομίζουν ότι «αυτό το χώμα είναι δικό τους και δικό μας» το έπαψαν για να κάνουμε παίκια θα ξυπνήσουν μιά μέρα [illegible]. Πριν ανοίξει το κανάλι του Σουέζ οι μεγάλοι ποντοπόροι, για να πάνε στις [illegible] θαλάσσιες, κάνανε το γύρο της Αφρικής.

(5) Είναι πολύ αργά πιά για να απογοητευθώ ή για να κουραστώ. Απόδειξη ότι τα κατάφερα στις δώδεκα παρά ένα λεπτό να βγω από την παγίδα. Τώρα πετώ και παίζω με ανοιγμένα διάπλατα τα φτερά.

(6) Ναι ο διάλογος κόπηκε. Αυτό ήταν στο μπαλκόνι. Εγώ από κάτω της τραγουδούσα. Το γνωστό Ρωμαίος και Ιουλιέτα. Τώρα η Ιουλιέτα παίζει ρουλέτα στα γόνατα του Τομ-Φάιπας. Μη γελάς ρε. Χαρά σου. Ναι και το τραγούδι. Όσο για μπαλκόνια υπάρχουν πολλά.

Ἦταν μιά ἐποχή πού καθόμουν κοντά τους.
Ἔτσι τούς εἶδα νά αἰφνιδιάζονται μέ
τή δημοφιλία τοῦ Λαμπράκη. Νά
πνιγοῦνε μέσα σέ μιά κουταμάρα νεκρό.
Νά μή παίρνουν χαμπάρι ὅταν, σέ
μέρα τῆς κηδείας τοῦ Λαμπράκη μιά
νέα πολιτική κατάσταση εἶχε γεννηθεῖ.
Δέν κατάλαβαν τή προειδοποίηση τῆς
μαζικῆς δημοφιλίας τοῦ Γεροπαπάνδρεου. Δέν
διαφοροποιήθηκαν μέσα στό σάλαγο
τῆς ἀποστασίας. Δέν ἔπιασαν οἱ
~~[illegible]~~ κεραίες τους τήν
ἐπερχόμενη Δικτατορία. Δέν πῆραν
καμμιά πρωτοβουλία μόλις ἦρθε ἡ
Δικτατορία. Δέν ἐνστερνίστηκαν τή
ἱστορική εὐκαιρία τοῦ ἀντιδικτατορικοῦ
ἀγώνα. Δέν προετοίμασαν τή μετα-
δικτατορία. Ἐξαντλήθηκαν καί χάρισαν
ἀλυσοπαράσχια σέ ἄλλους τόν μεταδικτα-
τορικό ἀντιιμπεριαλιστικό καί αὐτο-
φιλελεύθερο ἀγῶνα. Στρώσανε κι τά
δυό τους χέρια τό χαλί γιά
νά περάσουν οἱ ἄλλοι. Κι ὅταν αὐτοί
οἱ ἄλλοι ἔγιναν τό νέο κατεστημένο
τότε βρεθήκαν ὅλοι μαζί συντροφευμένοι
ἑνωμένοι καί παίζουν, ὅπως κάτω ἀπό
τό χαλί...

(8)

Γύρω ἀπό τη ξένη βάση,

Εὐχαρίστως θά ψήφιζα μιά ὁποιαδήποτε κυβέρνηση, πού θά πίστευα ὅτι θά μποροῦσε νά διώξει ὅλες τίς βιομηχανίες ἀπό τό λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς, τόν Βαρυλημαίη ἀπό τό Σαρωνικό καί νά προστατέψει τα [illegible] βάση της. Αὐτά ὅλα εἶναι ~~[illegible]~~ πολλά μπροστά σέ <u>τίποτα</u>, πού γίνεται σήμερα.

(9)

Ὅταν φτιάχνης μέ τά χέρια σου ἕνα ψωμί, ἕνα παπούτσι, ἕνα θεατρικό ἔργο, ἕνα κουστούμι, ~~[illegible]~~ μιά ἐπιστημονική μελέτη τότε ξέρεις τί θά πεῖ οὐσιαστική προσφορά. Δημιουργία. Ὁ ἐπαγγελματίας πολιτικός δέν ἔμαθε νά φτιάχνει καί πουλάει φενάκη ἐκεῖ. ~~[illegible]~~ Καί κομπάζει. Γιατί οἱ συμπατριῶτες του εἶναι ἀτραφάγοι.

~~Δέν ἔχω [illegible]~~

(13) Ό,τι έγινε έγινε και κανείς, ευτυχώς, δεν μπορεί να μεταγγίξει το παρελθόν. Αλλά και το παρόν, μόλις περάσει, γίνεται αυτομάτως ένα αμετακίνητο παρελθόν. Μόνο το γυμνό παρελθόν σε ξεμοντίζει στο μέλλον. Πόσο μακριά θα φτάσει ο καθένας μας; Αυτό θα πει την αλήθεια. Αυτό θα μετρήσει.

(14) Κάθε εξουσία που έχει γίνει συμπαγής με αποστρέφεται. Το ίδιο αισθάνομαι κι εγώ. Ίσως γεννήθηκα ένας μικρός Μωυσής με εντολή να οδηγήσω τους δικούς μου πέρα από την έρημο.

ρ γίνουν.

(15) Μου δίνεται συμπάθεια σε όλους αυτούς που όταν μαθαίνουν ν' ανακατασκευάσουν τη γλώσσα οι δάσκαλοί τους έχουν χτίσει τον Άγιο Σώστη. Ιδιαίτερα όταν μετά τα χρόνια εξακολουθούν να ανακατασκευάζουν τη γλώσσα με μονομανία να κάνουν τίποτα άλλο.

(10) Ξαναγυρίζοντας με τη "Δρόμο του Αρχαγγέλου" σ' εκείνες τις εποχές φαρμακοί ψίθυροι! Δε με χωράει πιά η Χαβούζα

(11) ~~[illegible]~~ Ναί καταλήγεις σε θεμέλιο όταν στα τελευταία σαράντα χρόνια γίνεσαι και ξαναγίνεσαι ορντινάτσα σέ τόσους και τόσους υποθεμέλιους;

(12) Τό να μείνεις αυτό πού είσαι, να είσαι δηλαδή Έλληνας με όλη την έννοια, είναι μιά υπόθεση γούστου και ανάγκης. Αν η πλειοψηφία από τους συμπατριώτες μου δεν αντέξει στην πρόκληση του καιρού δεν υπάρχει για μένα πρόβλημα δημοκρατικής προσταγής. Θα μείνω αυτό που είμαι γιατί μπορώ να είμαι αυτό που είμαι και δεν μπορώ να είμαι ή να γίνω ~~[illegible]~~. κάτι πού δεν είμαι.

(16) 1 40

Σκέφτομαι σάν ἠθική πλευρά τῶν σχέσεων ἐξουσίας
Τό δεμένο σκυλί, τό ἄλογο ὑποζύγιο, μεταχειρίζονται
Ὁ ἄνθρωπος ὑπολογίζεται. Ὁ ἐξουσιαστής αἰσθάνεται
ἡδονή ἀσκώντας βία. ~~Θέλει στή φύση~~ Ὁ ἀνθρωπο-
-ἐξουσιαστής βλέπει στή φύση. Ξευτιλίζει
κάθε ~~ἄλλη~~ ὀντότητα, τοῦ δέντρου, τοῦ ζώου,
τοῦ ἀνθρώπου.

(17)

Σπάνια ἡ ἐξουσία ταυτίζεται μέ τό Λαό.
Κάποτε τόν ἐκφράζει, ἀπαλά καί κατ'-ε-
ξαίρεση. Ὅ,τι κι ἄν ἔχει γίνει στήν ἱστορία
σάν "λαϊκή κυριαρχία" βρίσκεται σέ
θεμελιώδη ἀντίθεση μέ κάθε εἶδος ἐξουσία.
Λαϊκή-ἐξουσία δέν ὑπάρχει. Κάθε φορά
πού πάει νά γίνει κάτι τέτοιο, στό τέλος
μένουν αὐτοί πού ὅπως
λένε "ἐκφράζουν τό Λαό". Καί δέν ξέρει κανείς
ἄν σέ προσβάλλει πιό πολύ ἡ ἕνας ἀπροκάλυπτος
Δυνάστης ἤ κάποιος πού ἰσχυρίζεται ὅτι ἐνεργεῖ γιά τό
καλό σου.

* (18) -2

Ξεχωρίζω ένα λαό από τήν Εξουσιαστή του. Δεν λέει νά έχουν επιβληθεί δημοκρατικά... Αφού δημοκρατία δεν μπορεί νά υπάρξει. Έτσι αγαπώ τό λαό του Ισραήλ καί τή αραβική φυλή. Τό ίδιο. Δεν συμφωνώ μέ πολλές ενέργειες πού έχουν κάνει καί κάνουν οι ~~κυβερνήσεις τους~~ κυβερνώντες. Καί οι μεν καί οι δέ κάνουν συχνά κακό στούς λαούς τους. Εγώ τραγουδώ μέ τό ΜΑΟΥΧΑΟΥΖΕΝ τό λαό του Ισραήλ. Τραγουδώ μέ τό ύμνο τό λαό των Παλαιστινίων. Όπως τραγουδώ τό λαό στή Τουρκία τό ίδιο ~~κι~~ όπως κάνω μέ τό δικό μας λαό.

(19)

Ναί είμαι ουτοπιστής. Καί τό καυχιέμαι. Η πραγματικότητα όπως μάς τήν έφτιαξαν οι πραγματιστές μού φέρνει εμετό. Μόνο όταν θά αποφασίσουν οι λαοί νά κάνουν τό απραγματοποίητο μόνο τότε θά γίνουμε πιό Ευτυχία. ~~[illegible]~~ Όμως αυτό δεν πρόκειται νά γίνει ποτέ. Καί τί είναι τό απραγματοποίητο; Ο αληθινός εαυτός σου.

(20)

Δημιουργώ μιά αφαιρετικότητα πιό αφαιρετική αλλά φαινομενικά αφαιρετική γιατί ή όλη μου εναρμονίζεται μέ τούς κοσμικούς αρχέτυπους νόμους. Αυτούς πού καθορίζουν τή κίνηση τών ουρανίων σωμάτων πού βρίσκονται μέσα στά κρύσταλλα καί μέσα στό άτομο. Είναι ή ~~Γένεση~~ Αρμονία. Κι αυτή τή βρίσκει μπορεί κανείς σε κάθε σπόρο καί κάθε σπέρμα. Δηλαδή ή ευρυθμία καί τό χελιδόνι.

(21)

Ό ποιητής — ό ποιών, ό χτίζων, ό καλλιεργών ό γεννών — είναι ή συνείδηση ενός λαού. Ό δημοκόπος είναι τατουάζ πάνω στό δέρμα του. (22)

* Από πότε ένας ολόκληρος λαός είναι υπεύθυνος για τά έργα τών εξουσιαστών του; Από πότε θά πρέπει νά τιμωρούμε τούς λαούς; Μά νομίζω αυτό από εποχή του Τρίτου Ράιχ. Μήν πάς στό Ισραήλ, μήν πάς στή Βηρυτό μήν πάς στήν Τουρκία, συνθήματα πού θυμίζουν Χίτλερ.

(23)

* α Όταν ο Έλληνας και Τούρκος στρατηγός μπορεί να είναι αδερφωμένοι ~~[illegible]~~ μέσα στα πλαίσια του ΝΑΤΟ με στόχο τη Σοβιετική Ένωση τότε γιατί δεν μπορεί να είναι αδερφωμένοι οι Τούρκοι και οι Έλληνες εργάτες – αγρότες – φοιτητές, λαός με λαό, στα πλαίσια ~~[illegible]~~ μιας δίκαιης – και για τις δύο πλευρές – ~~[illegible]~~ ειρήνης, και συνεργασίας και με στόχο την ευημερία και των δύο λαών;

(24)

* Αν οι ~~[illegible]~~ αυτοί απ' τους κυβερνώντες αισθάνονται πραγματική ~~[illegible]~~ εθνική προσβολή από την παρουσία των τουρκικών στρατευμάτων στην Κύπρο τότε δεν θα συνεργάζονταν με τους Τούρκους δήθεν για την άμυνα του ελεύθερου κόσμου όμως στην ουσία για την εξυπηρέτηση των στόχων της ιμπεριαλιστικής πολιτικής.

* Εμείς θα σπάσουμε τό φαύλο κύκλο τοῦ συμβιβασμοῦ. Τό μίσος ενάντια στην Τουρκία — καί τον Τουρκικό λαό — πού καλλιεργείται συστηματικά στή χώρα μας δέν είναι παρά ένα άλλοθι για νά καταπιεί ό λαός μας τίς υπέρογκες δαπάνες πού μάς επιβάλλει τό ΝΑΤΟ καί οι ΗΠΑ. Για νά μήν ελέγχει ό λαός τίς πολεμικές δαπάνες πού αυτές μαζί μέ τό Κράτος-Μολώχ γονατίζουν την οικονομία μας. Με την αποκατάσταση της ανεξαρτησίας στη Κύπρο καί μέ στενές σχέσεις με την Τουρκία θά είναι δύσκολο για τις κυβερνήσεις νά ξεγελάνε τό λαό. Και για νά τό πούμε ειλικρινώς: Με ανοιχτές αυτές τις πληγές δεν μπορεί νά υπάρξει φιλολαϊκή οικονομική καί κοινωνική πολιτική. Θα πηγαίνουμε από τό κακό στο χειρότερο. Και γιατί οι σχέσεις μας

με την Τουρκία είναι το κλειδί.

(26

* Η φιλία με την Τουρκία θα στηριχτεί πάνω σε δύο αρχές. Πρώτον: Η Κύπρος ανεξάρτητη. Χωρίς προστάτες. Χωρίς ξένα στρατεύματα. Με όλες φυσικά τις εγγυήσεις για τα συμφέροντα και δικαιώματα της ~~τουρκικής~~ τουρκοκυπριακής μειονότητας από μέρους της ελληνοκυπριακής πλειονότητας. Δεύτερον: Καμμιά απαίτηση και καμμιά αξίωση για την εδαφική ακεραιότητα της κάθε χώρας. Να αποσυρθούν όλα τα στρατεύματα από τα σύνορα. Να δοθούν αμοιβαίες διευκολύνσεις μέσα στα πλαίσια του δικαίου, της λογικής και των διεθνών συμφωνιών.

(27

* Η ένταση με την Τουρκία ρίχνει στάχτη στα μάτια του ελληνικού λαού και κατεβάζει το βιοτικό του επίπεδο. Από την άλλη όχθη του Αιγαίου η ένταση με την Ελλάδα ρίχνει την τουρκική δημοκρατία στη φυλακή.

Ένα <u>κίτρινο μίσος</u> μέ καταπλακώνει. Τό κέντρο αυτό όπου εκπορεύεται φροντίζει νά τό κρύβει συστηματικά. Βάφει τά όργανά του νά τό εκφράζουν, μέ έργα και όχι μέ λόγια. Αυτό τό επίσημο κίτρινο μίσος δέν παγιώνει μόνο την έξαψη υπεύθυνος. Περνάει τά σύνορα. Έτσι π.χ. ό Μιτσερού έπαιξε νά μου μιλεί. Ό Αραφάτ έθαψε τό ύμνο ως και σε ορισμένα σοσιαλιστικά κράτη μέ ξηγημένους βιαστικά για νά φανούν ευχάριστοι. Για νά μήν αναφερθώ στη γνωστή προσωπική μου στάση τόν τελευταίο καιρό. Ποιός ξέρει; Τά πράγματα, πού μέ ανάγκασαν π.χ. νά παραιτηθώ, είναι τόσο σκοτεινά, παράξενα, ανεξήγητα πού μοιραία σκέπτομαι: Μήπως κάποιοι χάρισαν τό κεφάλι μου — όπως ό Ηρώδης χάρισε τό κεφάλι του Βαπτιστή

τη Σαλώμη — για να μείνουν κι αυτοί αμέτοχοι στο κίτρινο μίσος; Η αποφυγή για να μη [παρα]θυμώσει μαζί της το κίτρινο μίσος. Ή τέλος, για να μη θυμώσει με τη φίλη της που ~~[illegible]~~ διέρχονται ακριβώς ερωτικού ειδυλλίου με τη χαρακτηριστική έμφαση;

(2α)

Η ποιητική στη μαχόμενη κουλτούρα απαιτεί συνεχή παρουσία ~~[illegible]~~ μέσα στην κοινωνική και πολιτική ζωή. Φυσικά το βάρος του λογοτεχνικού έργου. Όταν όμως έχω από τη μια μεριά το κίτρινο μίσος που κρίνει συστηματικά όλη τη διαβάση, τη μια μετά την άλλη. Που προκαθορίζει όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κι έτσι παραποιεί το έργο και την επιλογή μου χωρίς δυνατότητα από μέρος μου να αντιδράσω.

Και όταν, λαμπει με κέντρο το κίτρινο μίσος, δυνάμεις προσωπικότητας, κόμματα, ακόμα και ξένα κράτη με αποκόβουν, τότε δεν μου μένει παρά ένας μόνο τρόπος για να επιμείνω και ένα μέσον για να αναγεννηθώ: Η Δημιουργία. Γι' αυτό κλείστηκα στον εαυτό μου. Γι' αυτό εγκατέλειψα τα οχυρά της μαχόμενης κουλτούρας. Καταδύομαι μέσα στα βάθη του <u>Είναι μου</u> να μείνω ευτυχισμένος με τα έργα μου. Εδώ που βρίσκομαι δεν μπορεί να με φτάσει βέλος φαρμακερό. Ωστόσο η φύση μου παραμένει μαχητική. Μόνο που στον ορισμένο καιρό δε βγάζω καμμιά κίνηση. Αν ξαφνικά φανούν άνθρωποι, αν φανούν έλξη πουθενά, θα βγω να τους ανταμώσω όπως εκείνα τα ωραία χρόνια. Τα ~~δεν~~ δυνατά.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΑΘΟΣ Η ΛΑΘΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ;

Η πρώτη του ΠΑΣΟΚ κατηγορεί το ΚΚΕ για ιστορικό λάθος. Κι αυτό όταν βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα μεγάλο

~~[illegible]~~ Ποιο όμως είναι αυτή που αποτελεί λάθος στη ιστορία;

~~[illegible]~~ Κάθε ιστορικό λάθος καθυστερεί το λαό. Κάθε λάθος στη ιστορία, τον μειώνει.

Στην πρώτη περίπτωση ο λαός στη καθυστέρηση σωστά κι επιτάχυνση

Στη δεύτερη όμως περίπτωση ο λαός (όταν ξεσηκωθεί) σωστά κι μεθοδικά (λάθη ή γεγονότα).

Από την ανακοίνωση του ο Μ.Θ. και έπειτα από ανακοίνωση δημόσια σχετικά με τις δημοτικές εκλογές

20.X.86
ΡΑΘΗΣ

Κι αυτό όταν ~~[illegible]~~ μας παραχώρησε με ακρίβεια ένα μεγάλο λάθος στη ιστορία απλώς (για του χάους)

A

A

(1) (A)

Ομιλια [illegible]
1988
[illegible]

ΛΑΜΠΡΑΚΗΔΕΣ
ΠΑΜ.
ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΟ ΠΑΡΑΛΟΓΟ...
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΡΑΝΟΪΚΗ

ΒΑΣΑΝΗΣΤΗΡΙΑ...

ΠΡΟΑΙΣΘΗΜΑ
ΓΙΑ ΜΙΑ ΒΑΘΕΙΑ ΑΛΛΑΓΗ
ΣΤΗ ΨΥΧΟΣΥΝΘΕΣΗ
ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

ΠΡΟΑΙΣΘΗΜΑ

ΟΤΙ Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
είχε και πάντα
προδοθεί....

Προαίσθημα
ότι θα είμαστε
υποχρεωμένοι
να δεχτούμε
σαν Σωτήρες
ΤΟΥΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΤΗΣ ΧΟΥΝΤΑΣ

Από τη ΔΕΞΙΑ

Λυπάμαι γιατί
ΔΙΚΑΙΩΘΗΚΕ η
προαίσθηση τοῦ
ΠΟΙΗΤΗ – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

ΚΑΙ ΞΕΡΩ
ΟΤΙ ΣΤΟ ΒΑΘΟ
Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΟΥ
ΗΤΑΝ ΓΙΑΤΙ ΥΠΗΡΞΑ
ΜΑΝΤΗΣ ΚΑΚΩΝ

Το ΠΑΡΑΛΟΓΟ όμως
συνεχίζεται ....
Γιατί έχω και
έχω τη συνείδησή μου
ΗΣΥΧΗ :
ΕΚΑΝΑ ότι ήταν
δυνατόν για να
ΑΠΟΦΥΓΟΥΜΕ
ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΗ
ΛΥΣΗ

ΘΥΜΑΜΑΙ ΟΤΙ ΟΤΑΝ
ΑΛΛΑΞΑ ΕΝΑ
ΣΤΙΧΟ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΑΝΑ
ΕΝΟΤΗΤΑ Κι' ΑΓΩΝΑ
(Στο ποίημα Γκιουλίβερ)
ΟΙ ΥΠΕΡΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ
ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ
ΜΕ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΑΝ
ΌΜΩΣ ΚΑΙ ΤΩΡΑ
ΤΟ ΞΑΝΑ ΦΩΝΑΖΩ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΡΟΠΟΣ
ΝΑ ΑΠΑΛΛΑΓΟΥΜΕ
ΚΙ'ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ
ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙ'ΑΓΩΝΑΣ

*

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΜΕΡΙΚΑ
ΚΛΕΙΔΙΑ
γιά νά κατανοήσετε
τον ΗΛΙΟ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟ

- 7 -

Μέσα από το κελί
χαιρετίζω τα πιο
κοινά πράγματα λίγες
πού έχω από ανώνυμους
Αποστολείς μηνύματα
συμπαθείας. Γειά σου
Ακρόπολη - Τουρκολίμανο
όλη Βασιλεύουσα. -
Η Ντίνα - ο Σούλα, ο
Βασίλης ο Ρωμιός ήταν
συναγωνιστές του Μπούλου
στο Πόλεμο κτλ.

8.

Καὶ μιὰ ἐκείνη τὴ στιγμὴ
ἡ Γενικὴ Ἀσυγκίνησία
ὅπου εἴχαμε γίνει οἱ πρῶτες
συλλήψεις καὶ τὰ πρῶτα
βασανιστήρια ἦταν τὸ
κέντρο τοῦ Κόσμου
Σὰν πίστη καὶ σὰν αὐτοχθ
μας κρύβονταν σὲ μεγάλη
βαθιὰ στὴ τύχη σας
νταρὰς τότε Ἀντίσταση.
Πιάσανε τὴ 16
Αὐγούστου τοῦ 67
~~[illegible]~~

- 9 -

Από τά τραγούδια
καί αστυνομικών ανεκδότων
μ' ~~αὐτή~~ διαφορετική μορφή
πού τά χρησιμοποιούσα
στό πρώτο τραγούδι.

Τό 9ο τραγούδι ο ΚΑΚΤΟΣ
πού ρίζωσε στή καρδιά μου
έτσι έμεινε τό σύνθημα
πάντα ονειρευόμαστε
ΓΙΑ ΣΕΝΑ,

Τό πιό όμορφο τραγούδι
σου αφιερώνουμε είναι
ο Χρόνος που δεν γυρίζει;

10.

Τὰ δευτερόλεπτα γίνονται αἰῶνες κι ὅλο βυθίζονται στὸ χάος

Μιὰ μέρα εἶδα νὰ ἀνεβαί-
νουν δεμένο ἕνα ἀγωνιστὴ
στὴ ταράτσα γιὰ νὰ τὸν
βασανίσουν. Αὐτὸς σταθερὰ
κρατοῦσε στὸ χέρι, τὸ
ἕνα λουλούδι...

Μεσημέρι.- Βασανίζουν
στὰ γραφεῖα. Οὐρλιαχτά·
Στὸ κελί μου ~~[illegible]~~
μπαίνει ἕνας ἀξιωματικός

- 11 -

« Είναι λαθρέμποροι
λωποδύτες - καταδοτζήδες
και χαφιεδζήδες... » μου
λέει. Αργότερα έμαθα
που ήταν ο Αντώνης, ο
Ηλίας ο Άγγελος...
Λαγκάδι μαζί από το
σφάλμα...
Και η ειρωνεία της
Εθνικής μας ιστορίας..
Η Αγία Σοφία..
στον καρκινοπαίκτη
που είχανε θάψει,
μυστικά σ' ένα λαγούμι,

Φωλιὰ τῶν Ἀκροναυπλιωτῶν ἦταν
Στὸ Βόρνεο - τῆς Ἰνδονη-
σία. Ζωντανοὶ κομμουνι-
στές, σφαγμένοι.
Στὴ Ναγκασάκι - οἱ
Ἀμερικάνοι δοκίμασαν
τὴν ἀτομικὴ βόμβα
καὶ προειδοποίησαν τὴ
Σοβ. Ἕνωση.
Δὲν ἦταν πολεμικὴ
ἐπιχείρηση αὐτή.
Ἐργαστηριακὴ δοκιμὴ
καὶ δημοκρατικὴ ἐπίδειξη

Φυσικά οι ναζί τους
είχαν ξαναγραίσει με
τα Άουσβιτς και
τα Μαουτχάουζεν.
Και πάλι, όπως είπαμε
με : και μια ξεχνάμε
την τύχη που επι-
φύλαξαν οι Σωτήρες
του Έθνους και τα
Μακρονήσια. Παράλληλα
στις αναγκαίες με
της Αντίστασης του ΕΛΑΣ
και του Δημοκρατικού Στρατού

Θα όπως εσύ ξυπνάς
εγώ κοιμάμαι....
Έτσι νοιώθαμε αυτό
Ασφάλεια όταν μαζί
μας η ζωή κυλούσε
και να μη συμβαίνει
τίποτα.
Εδώ τη νύχτα βγαίνομε
και στα άσπλαχνα
παιχνιδοπωλεία τα
παιδιά έπαιζαν πάρτυ..

"Μέσα στὴ παραδείσια
κοίτη τοῦ κρανίου μου,
τὸ πρῶτο ποίημα, που
ἔγραψα στὴ Ἀσφάλεια
μὲ εἶχαν γυμνὸ καὶ
βρώμικο μὲ σφοσκεμαίς,
τὰ παπούτσια καὶ παντοῦ
μου νύχτα μέρα δυὸ
φρουροί. Ἔτσι τὸ
κρανίο μου γέμισε
μὲ οὐράνια ὁράματα.
Ἄρχισα νὰ

φαγητό — καί ἀποχωροῦ-
μαι. Ἔβγαλα τούς
φραγμούς μου στό
μεσημέρια. Εἶχα
γίνει κίτρινος ὅλος
καί ταξίδευα στόν
χώρο τοῦ Χρόνου.
Ἀκολουθοῦσαν πολλοί
μέ ρίγημα στιγμαί.
Μεταμορφωνόσαν ἄγγελοι
μέ ἀπειλούμενα
ΤΖΕΤ.

(1) Στή θεωρία κάθε μορφή ἐξουσίας εἶναι καταπιεστική καί γι' αὐτό σωστά οἱ πραγματικοί διανοούμενοι καί καλλιτέχνες τή κριτικάρουν ἤ τή χτυποῦν.

Στήν πράξη – μιάς καί ὅπως φαίνεται θ' ἀργήσουμε πολύ ἕως ὅτου δημιουργηθοῦν κοινωνικά συστήματα χωρίς κεντρική ἐξουσία (κράτος) – οἱ δ.κ. ὅπως καί ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι, εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ὑποστηρίζουν κάθε φορά τό "μικρότερο κακό".

(2) Στή χώρα μας ἐξακολουθεῖ νά βαραίνει τό γεγονός ὅτι ἡ Δεξιά ἐξουσιάζει καί κυβερνᾶ σχεδόν συνέχεια ἀπό τήν ἐποχή πού ἀκολούθησε τήν ἐπανάσταση τοῦ 21. Καί σήμερα ἀκόμα ἐξακολουθεῖ νά ἐλέγχει νευραλγικούς τομεῖς τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Οἱ ἄνθρωποί της βρίσκονται παντοῦ. Κυρίως μέσα στό Κράτος – ὁ Στρατός – τά Σώματα Ἀσφαλείας. καί φυσικά στήν Οἰκονομία. Ἡ νοοτροπία τῆς Δεξιᾶς βαραίνει – για νά μήν πῶ ὅτι κυριαρχεῖ – σέ ὅλο τό φάσμα καί βάθος τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ἡ Δεξιά

ελλοχεύει, έτοιμη να ορμήσει και να επανέλθει δριμύτερη. Και ας μην ξεχνάμε ότι πρόκειται για μια παράταξη που από τα σπάργανά της ξεπούλησε την Ελλάδα στους ξένους. Σκότωσε τον Καποδίστρια. Και τον Καραϊσκάκη. Φυλάκισε τον Κολοκοτρώνη. Οδήγησε στη Μικρασιατική Καταστροφή. Γαλούχησε τους Κονδύληδες και Μεταξάδες. Επέβαλε το θρόνο και τη ξενόφερτη βασιλεία. Έβγαλε τους κουίσλιγκς. Δημιούργησε τα Τάγματα Ασφαλείας. Συνεργάστηκε με τους ναζί και τους φασίστες. Πούλησε την Κύπρο στον Τσώρτσιλ για να εξασφαλίσει την εύνοιά του. Εξέθρεψε τους Σούρληδες που έσφαζαν το λαό για να τον εξωθήσουν να βγει στο βουνό και να σωθεί. Επέβαλαν για χάρη των Άγγλων τον Εμφύλιο πόλεμο. Δολοφόνησαν, βασάνισαν, εξόρισαν. Επέβαλαν την Αμερικανοκρατία. Κι αυτοί μας έφεραν τους Παπαδόπουλους, τη χούντα και τα άλλα γνωστά.

Στα θέματα της Τέχνης και του Πολιτισμού
μια λέξη μόνο: ΣΚΟΤΑΔΙΣΜΟΣ.
Στα θέματα της Εθνικής Ανεξαρτησίας:
ΥΠΟΔΟΥΛΩΣΗ. Των κοινωνικών σχέσεων:
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΑ.
Στα θέματα του Κράτους και της Διοίκησης: ΡΟΥΣΦΕΤΙ και ΔΙΑΦΘΟΡΑ.
Και φυσικά τυφλός ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ
ΑΝΤΙΣΟΒΙΕΤΙΣΜΟΣ, ΑΤΛΑΝΤΙΣΜΟΣ
κλπ. κλπ.

Μετά λοιπόν απ' αυτά τα μαύρα - κατάμαυρα χρόνια - νομίζω ότι ο Ελληνικός λαός και φυσικά μαζί του και οι δ.κ. είναι όχι δικαιωμένοι, αλλά υποχρεωμένοι να δεχτούν και να ανεχτούν κάθε είδος άλλης διακυβέρνησης που δεν βγαίνει από: από παράταξη της Δεξιάς.

Και το ΠΑΣΟΚ δεν κινδυνεύει να πέσει όσο θα υπάρχει ο κίνδυνος επαναφοράς της Δεξιάς στην Κυβερνητική Εξουσία. Μονάχα αν και όταν υπάρξει περίπτωση να [illegible] ο λαός

ἀριστερώτερα τότε εἶναι πιθανό
νά ἀντικατασταθεῖ τό ΠΑΣΟΚ.
Αὐτή νομίζω ὅτι εἶναι ἡ στρατηγική
ἀντιμετώπιση – ἀνάλυση στή πραγματικό-
τητα. Αὐτή εἶναι ἡ κυρίαρχη τάση
καί γι' αὐτό ὅλα τά ἄλλα εἶναι
λεπτομέρειες. Καί κάπως ἔτσι τό ἀριστερά
αὐτή ἡ κριτική πού ἀσκοῦμε ἐμεῖς στό
ΠΑΣΟΚ κατά κάποιο τρόπο
τό βοηθάει μιά καί πιστεύουμε ὅτι
ὅσο πιό σταθερά ἀκολουθεῖ μιά
ἀντιδεξιά – ἀντιμονοπωλιακή – ἀντι-
ιμπεριαλιστική πολιτική τόσο δέν
κινδυνεύει νά χάσει τήν κυβερνητική
ἐξουσία.

(3) Ἐπιμένω ἰδιαίτερα στήν καταγρα-
φή τοῦ πραγματικοῦ χαρακτήρα
καί τοῦ ἱστορικοῦ ἐπιπέδου τῆς Δεξιᾶς
ἀκριβῶς γιά νά δείξω ὅτι εἶναι
τόσο μεγάλος ὁ <u>ΤΡΟΜΟΣ</u> μέσα στήν
συνείδηση τοῦ δημοκρατικοῦ καί ἐπι-
μονης καί ἀπό δ. κ. τοῦ [illegible]

«Διαπορήσεις» όσα προβλήματα διέγ-
τι μπροστά στην κοινή επαναφορά
της Δεξιάς στην Κυβέρνηση.

Βέβαια από ένα σημείο και πέρα
οι αντίπαλοι του ΠΑΣΟΚ (υπάρχουν
και τέτοιοι) εκμεταλλεύονταν αυτή
τη φοβία και τη [illegible]
— όπως π.χ. στον τομέα του λογισμού —
συνεχίζουν ουσιαστικά την πολιτική
της Δεξιάς με αριστερό ένδυμα.
Σ' αυτή τη στάση υπάρχει κριτική
και κριτική. Η κριτική που κάνει η
Δεξιά είναι υποκριτική και αποσκοπεί
στην αποδυνάμωση του ΠΑΣΟΚ ώστε
να ξανακερδίσει την Κυβέρνηση και να
συνεχίσει τη συντηρητική της πολιτική.
Εμείς οι άλλοι, οι αριστεροί, οι κομμουνιστές
δεν κάνουμε τάχα και κριτικάρουμε το
ΠΑΣΟΚ; Οι επιτήδειοι όπως είναι
στην Κυβέρνηση πάντα να τη μεταβάλουν
σε ΤΑΜΠΟΥ. Λάθος. Γιατί το
ΠΑΣΟΚ πέρα από Κόμμα και Κυβέρνηση
εκφράζει μια λαϊκή ισορροπία

σημεῖα τοῦ βαθύτερου πόθου καί
ἐπείγοντος λαϊκοῦ φρονήματος. Εἶναι λαϊκοί
ἰσόρροποι δεξιοκεντρῷο ἀκροατήριο στής
μάζες πού ἄφησαν εἰσ ἔρημον τό
κέντρον τοῦ Ἐξουσία. Τό ΠΑΣΟΚ
χωρίς τό ΚΚΕ δέν θά ἦταν σήμερα
κυβέρνηση. Καί τό ἀριθμητικό δέν
εἶναι μόνο ποσοστικό (ψῆφοι) ἀλλά κυρίως
ποιοτικό. Δυναμικό. Καί οἱ διαφορές
τῆς δυναμικῆς πού σαρώνει καί οἱ
Χούντα καί οἱ δεξιοί ἀπό τήν κυβέρνηση
οἱ Κομμουνιστές ἔπαιξαν τόν κυρία-
ρχο ρόλο. Εἶναι λαϊκό αὐτό
καί ἀνιστόρητο νά νομίζουν ὅσοι νο-
μίζουν ὅτι ἡ ψηφοφορική αὐτονομία
σημαίνει καί δυναμική–ἢ οὐσιαστική–
ἰσόρροπη αὐτοδυναμία. Τό κίνημα εἶναι
ἑνιαῖο καί ἀπόδειξη ὅτι ἄν τό ΚΚΕ
ἀποφάσιζε νά εἶχε τό ΠΑΣΟΚ
μπορούσε νά τό εἶχε μέσα σέ λίγες
ἑβδομάδες. Τό ΚΚΕ ὑποστήριξε οὐσιαστικά
καί συνεχίζει τό ΠΑΣΟΚ γιατί
ὅπως εἴδαμε ἡ ἰσόρροπη–λαϊκή δυναμική
εἶναι ἑνιαία καί ἐπηρεάζει οἱ δεξιοί

στή μεγάλη πλειοψηφία τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργαζόμενου. Ὅμως τό κίνημα αὐτό ὅπως εἶναι σήμερα δέχεται μεγάλες ἀποσπάσεις, πιέσεις, δημαγωγίες, ἀπειλές ἀπό τίς ντόπιες – δικές μας καί ξένες – ἀντιδραστικές δυνάμεις. Μέσα σ' αὐτό σχῆμα αὐτό ὁ ρόλος τοῦ ΚΚΕ εἶναι πολύ φωτεινός καί νομίζω ὅτι εἶν' σήμερα οἱ χειριστές του εἶναι ἄξιοι. Γιατί πιστεύουμε ὅτι ὅσο πιό πολύ παραμένει τό ΠΑΣΟΚ στή συγκυβέρνηση τῆς Δεξιᾶς τόσο ἡ Ἑνιαία Δημοκρατική ~~[illegible]~~ δυναμώνει. Γι' αὐτό κι ἐμεῖς ἀπέχουμε ἀπό αὐτές τίς κατευθύνσεις. Ὄχι γιά νά ἀποδυναμώσουμε τό κυβερνητικό ἀλλά ἀντίθετα νά τόν ἐνισχύσουμε μέσα στό χρόνο πού σημαίνει ὅτι ἡ κριτική μας ἀποβλέπει στό νά ἀποτρέψει κάθε ἀντιλαϊκό καί νά ἀποσπᾶ κάθε φιλολαϊκό μέτρο.

I. Οἱ διανοούμενοι,οἱ καλλιτέχνες ἦταν,ἀπό παράδοση,τοποθετημένοι στήν 'Αριστερά και πρώτοι στην αμφισβήτηση του συντηρητικού κατεστημένου. Μετά τήν ἄνοδο στήν ἐξουσία,τά τελευταία χρόνια,στήν Εὐρώπη,τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν κομμουνιστῶν,τά δεδομένα ἄλλαξαν.Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ στάση τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων,ἡ σχέση τους μέ τήν ἐξουσία;

2. Γιά νά μιλήσουμε πιό συγκεκριμένα γιά τή χώρα μας:διαπιστώνεται πώς ἀπό ἀλληλεγγύη γιά τό ΠΑΣΟΚ ἔπαψε νά γίνεται κριτική,ἔπαψαν νά διατυπώνονται αἰτήματα ἤ,κατά μείζονα λόγο,νά γίνονται διαμαρτυρίες ἀπό καλλιτέχνες καί πνευματικούς ἀνθρώπους στήν κυβέρνηση,στήν ἔκταση πού γίνονταν παλιότερα,ἐνῶ τά προβλήματα παραμένουν τά ἴδια,σχεδόν ἀπαράλλαχτα,κατά τήν ὁμολογία τῶν ἴδιων τῶν δημιουργῶν καί καλλιτεχνῶν. Ἤ μήπως δέν παραμένουν,κατά τή γνώμη σας;Τί θά λέγατε πώς ἄλλαξε, δηλαδή,στή στάση τῆς πολιτείας ἀπέναντι στά θέματα τῆς κουλτούρας,στή θέση πού ἡ πολιτιστική ἀνάπτυξη κατέχει στίς φροντίδες τῆς πολιτείας καί στόν κρατικό προϋπολογισμό;

3. Πῶς κρίνετε αὐτή τή συγκαταβατικότητα,αὐτή τή σιωπή τῶν διανοούμενων; Μόνον ἐναντίον ἰδεολογικῶν ἀντιπάλων πρέπει ν'ἀγωνίζεται κανείς γιά νά πετύχει λ.χ. καλύτερες συλλογικές συμβάσεις ἤ γιά νά ζητήσει μεγαλύτερα κονδύλια γιά τά πολιτιστικά ἤ ἀξιοκρατία στά κρατικά θέατρα καί ὀρχῆστρες καί στήν κατανομή τῶν κρατικῶν ἐπιχορηγήσεων; Καί ν'ἀγνοεῖ ὅτι οἱ ὁμοϊδεάτες ἤ οἱ πολιτικοί σύμμαχοί του ἀδιαφοροῦν γι'αὐτόν καί γιά θέματα,ὅπου ὑποτίθεται πώς ἔχουν αὐξημένη εὐαισθησία;

Βαγγέλης Ψυρράκης
"'Ελεύθερος Τύπος "
Μητροπόλεως Ι
Τηλ. 994.24.30

I. Οἱ διανοούμενοι, οἱ καλλιτέχνες ἦταν, ἀπό παράδοση, τοποθετημένοι στήν Ἀριστερά. Μετά τήν ἄνοδο στήν ἐξουσία, τά τελευταία χρόνια, στήν Εὐρώπη, τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν κομμουνιστῶν, τά δεδομένα ἄλλαξαν. Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ στάση τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, ἡ σχέση τους μέ τήν ἐξουσία;

2. Γιά νά μιλήσουμε πιό συγκεκριμένα γιά τή χώρα μας: διαπιστώνεται πώς ἀπό ἀλληλεγγύη γιά τό ΠΑΣΟΚ ἔπαψε νά γίνεται κριτική, ἔπαψαν νά διατυπώνονται αἰτήματα ἤ, κατά μείζονα λόγο, νά γίνονται διαμαρτυρίες ἀπό καλλιτέχνες καί πνευματικούς ἀνθρώπους στήν κυβέρνηση, στήν ἔκταση πού γίνονταν παλιότερα, ἐνῶ τά προβλήματα παραμένουν τά ἴδια, σχεδόν ἀπαράλλαχτα, κατά τήν ὁμολογία τῶν ἴδιων τῶν δημιουργῶν καί καλλιτεχνῶν. Ἤ μήπως δέν παραμένουν, κατά τή γνώμη σας; Τί θά λέγατε πώς ἄλλαξε, δηλαδή, στή στάση τῆς πολιτείας ἀπέναντι στά θέματα τῆς κουλτούρας, στή θέση πού ἡ πολιτιστική ἀνάπτυξη κατέχει στίς φροντίδες τῆς πολιτείας καί στόν κρατικό προϋπολογισμό;

3. Πῶς κρίνετε αὐτή τή συγκαταβατικότητα, αὐτή τή σιωπή τῶν διανοούμενων; Μόνον ἐναντίον ἰδεολογικῶν ἀντιπάλων πρέπει ν'ἀγωνίζεται κανείς γιά νά πετύχει λ.χ. καλύτερες συλλογικές συμβάσεις ἤ γιά νά ζητήσει μεγαλύτερα κονδύλια γιά τά πολιτιστικά ἤ ἀξιοκρατία στά κρατικά θέατρα καί ὀρχῆστρες καί στήν κατανομή τῶν κρατικῶν ἐπιχορηγήσεων; Καί ν'ἀγνοεῖ ὅτι οἱ ὁμοϊδεάτες ἤ οἱ πολιτικοί σύμμαχοί του ἀδιαφοροῦν γι'αὐτόν καί γιά θέματα, ὅπου ὑποτίθεται πώς ἔχουν αὐξημένη εὐαισθησία;

Βαγγέλης Ψυρράκης
"Ἐλεύθερος Τύπος"
Μητροπόλεως Ι
Τηλ. 994.24.30 γραφείο
804.85.03 σπίτι

Μίμη,
Είναι μιά έρευνα στην οποία θερμά σέ παρακαλώ νά πάρεις μέρος. Εύχομαι νά έχω την απάντησή σου σέ δύο-τρεις μέρες.

Μέ ευχαριστίες καί χαιρετισμούς
Βαγγέλης

1986-88